

Artikkeli

VERTAISARVIOITU
KOLLEGIALT GRANSKAD
PEER-REVIEWED
www.tsv.fi/tunnus

Vuosipäiväjournalismo historian tulkitsijana ja nykyisyyden muokkaajana

Kehysanalyttinen tutkimus EU:n historiaa käsittelevistä vuosipäiväjutuista kolmessa suomalaisessa päivälehdessä

Tässä artikkelissa analysoidaan, miten kolme suomalaista päivälehteä esittävät EU:n historiaa ja Suomen EU-historiaa. Aihetta lähestytään tärkeitä merkkipäiviä – Rooman sopimuksen solmiminen, Suomen EU-jäsenyys, Suomen Emu-jäsenyys – käsittelevän vuosipäiväjournalismo kautta. Aineisto kattaa vuodet 1995–2019. EU:ta koskevien vuosipäiväjuttujen kehysanalyysistä ja sisällönanalyysistä käy ilmi, että suomalaisilla sanomalehdillä, toimittajilla ja poliittisella eliitillä on vahvasti jaettu käsitys EU:n historiallisesta ja poliittisesta merkityksestä. EU nähdään menestystarinaa, eikä merkkejä konsensuksen murtumisesta näy edes 2000-luvulla kumuloituvien kriisien keskellä. Määrällisessä kehysanalyysissä arvopainotus näkyy normaalisti journalismissa vähän esiintyvän moraalikehyksen yleisyytenä. Se myös vankistaa kuvaa vuosipäiväjournalismoista erityisenä kerronnan lajinaan. Tutkittujen lehtien perusteella Euroopan integraatioon liittyvillä vuosipäivillä on vakiintunut asema suomalaisessa journalismissa. Aineistosta on kuitenkin havaittavissa kaksi erilaista juonetta: Euroopan unionin historia esitetään harmonisena, kun taas vasta 1990-luvulta alka-vaan Suomen EU-historiaan liittyy myös ristiriitoja ja poliittisia jännitteitä. Mitä kauempana tapahtumat ovat (maantieteellisesti, ajallisesti ja kulttuurisesti), sitä ristiriidattomampana ne sanomalehdessä esitetään.

AVAINSANAT: vuosipäiväjournalismo, EU, Euroopan integraatio, mediahistoria, kehysanalyysi

Awkward, half-hearted celebrations with lofty speeches, acknowledgements of predecessors, a little incense for the precursors of the E.U., fifty years of the Treaties of Rome, sixty years of the European Steel and Coal Community - but who would have been interested in that? Nobody. And what line did they imagined they would spin when trying to convince E.U. sceptics and opponents about how marvellous the foundation of the European Steel and Coal Community had been? Like congratulating a grandfather suffering from dementia on the time when he still had all his marbles, while his underwhelmed grandchildren had long since been doing everything very differently.
 – Robert Menasse, *The Capital* (2019, 51)

Median jokapäiväinen kulutus on yksi kansaa yhteen sitova tekijä. Media-rituaaliin osallistuminen vahvistaa käsitystä yhteisyydestä hieman samaan tapaan kuin jaettu käsitys yhteisestä menneisyydestä. Benedict Andersonin (2007) termein sekä media että historia auttavat kansalaisia kuvittelemaan yhteisön, vaikka he tapaisivat vain murto-osan muista kanssaeläjistään.

Suomi liittyi Euroopan unioniin vuonna 1995 yhdessä kahden muun kylmän sodan puolueettoman maan eli Ruotsin ja Itävallan kanssa. Sitten Suomi oli jäsenmaana hyväksymässä muun muassa uusia perussopimuksia, EU:n itälaajentumista, yhteisvaluutta euron perustamista ja eurokriisin selvittelyä. Näin Suomen on tulkittu kiinnittyneen liberaaliin läntiseen yhteisöön, erotuksena idästä ja Venäjältä. Läntisyys sopii hyvin suomalaiseen itseymmärrykseen (ks. esim. Aaltola 2019, Himanen 2017, Seuri 2016, 258–262), mutta suhde eurooppalaisuuteen ei ole yhtä selvä. Suhteessa on jotain samankaltaisuutta kuin briteillä, jotka suomalaisten tavoin kokevat matkustavansa Eurooppaan sen sijaan, että olisivat yksiselitteisesti eurooppalaisia tai osa Eurooppaa (Garton Ash 2009, 60–68).

Tässä artikkelissa tutkitaan, miten Euroopan integraation historiasta ja Suomen roolista sen osana kirjoitetaan suomalaisessa sanomalehtijournalismissa. Aihetta lähestytään niin sanotun vuosipäiväjournalismiin kautta, jolloin tarkasteluun nousevat sekä Suomen EU-jäsenyyden että EU:n historian merkkipäivät 1990-luvulta 2010-luvulle. Vuosipäiväjournalismiksi kutsutaan esimerkiksi henkilöön, tapahtumaan tai ilmiöön kiinnittyvän vuosipäivän yhteydessä julkaistavia historiaa käsitteleviä tai sivuavia juttuja. Vuosipäiväjournalismo on tutkimuksessa ja toimituksissa käytetty yleinen, mutta hieman häilyvärajainen käsite. Vuosipäiväjutut voivat sisältää hyvin erilaisia ja eripituisia juttuja, jolloin vuosipäiväjournalismo käsittää yksinkertaistaen kaikki vuosipäivän läheisyydessä julkaistut kyseessä olevaa tapahtumaa tai teemaa koskevat viittaukset ja tulkinnat. (Seuri 2016, 318.)

Vaikka journalismin peruskulutustajan suhde EU:n vuosipäiviin tai niihin liittyvään muisteluun voi olla etäinen, vuosipäiväjutut toimivat kiinnostavana ikkunana historian journalistiseen esittämiseen. Journalistisen median tuottamaa historiakuvaa onkin hedelmällistä tutkia toimijuuden, menneisyyteen luotaavien identiteettien tai toimittajien tekemien journalististen valintojen, kuten kehysten, kautta. Kansalaiset ja yleisöt luovat ja omaksuvat yhteistä historiaa suhteessa kulttuuriseen ja poliittiseen julkisuuteen. Suhde menneisyyteen on ”yksilön, yhteisön, kansakunnan ja jopa kokonaisen kult-

tuuripiirin itseymmärryksen ja identiteetin yksi merkittävimmistä rakennusaineista” (Hentilä 2001, 27–28).

Historiakuvien ohella artikkelin kiinnostuksen kohteena on journalistisen median tuottama kuva EU:sta toimijana ja poliittisen päätöksenteon areenana. Britannian EU-eroon johtanut prosessi osoitti konkreettisesti, miten merkittäviä julkisuudessa syntyvät mielikuvat ovat EU:n legitimitetin ja tulevan kehityksen kannalta. Nuo mielikuvat luodaan hyvin todennäköisesti jatkossakin kansallisissa julkisuuksissa, joten sen tutkiminen, minkälaisena toimijana tai poliittisena projektina EU kansallisissa julkisuuksissa näyttäytyy, on erittäin oleellista. Tämän tutkimuksen tarkoituksena on tehdä näkyväksi journalismiin ja journalistisiin valintoihin kytkeytyvää näkyvää ja näkymätöntä, tiedostettua ja tiedostamatonta vallankäyttöä, ja siten syventää ymmärrystä journalismin roolista vallitsevien yhteiskunnallisten ajattelutapojen välittäjänä ja muokkaajana.

Artikkelin tutkimuskysymys on: *Millainen on kolmen päivälehdessä vuosipäiväjuttujen kautta muodostuva kuva EU:n historiasta?* Tutkimuskysymystä lähestytään vastaamalla alakysymyksiin, jotka tarkentavat vuosipäiväjuttujen kautta piirtyvää kuvaa EU-suhteen muutoksista ja jatkuvuuksista: *Mitä lehtien tapa käsitellä EU:n historian erilaisia tulkintoja ja niihin liittyviä jännitteitä kertoo vuosipäiväjournalismista? Millaista poliittista toimijuutta ja toimijuuden mahdollisuuksia vuosipäiväjutuissa kuvataan?*

Yhteisön ja sen jäsenten suhde menneisyyteen on jatkuvasti neuvottelun alainen, eikä useinkaan yksiselitteinen. Tämä heijastuu myös itävaltalaiskirjailija Robert Menassen tekstiin, jota on lainattu artikkelin avauksena. Menasse kuvaa innokkaan EU-virkailijan Grace Atkinsonin tuskaa tämän selvittäessä, miten EU on juhlistanut juhluvuo- siaan. Lyhyt lainaus tavoittaa hyvin puhettavan, jossa EU:n historia on jotain kaukaista, vaikeasti paikannettavaa menneisyyden suuruutta, jonka markkinointi saattaa vaikuttaa ylivoimaiselta tehtävältä. Silti näillä tietyillä merkkipäivillä on vakiintunut asemansa osana eurooppalaista itseymmärrystä, kansallisia ja ylikansallisia kertomuksia.

Vuosipäiväjournalmismi tutkimuskohteena ja näkökulmana

Vuosipäivät ovat menneisyyttä koskevien merkityssisältöjen tihentymiä mediassa. Li & Lee (2013, 831) kutsuvat vuosipäiväjournalmismia erityiseksi mediarituaalin muodoksi, kun taas Innis (1977, 91) kirjoittaa vuosipäivien muistuttavan ”ajan merkityksellisyydestä”. Köresaar, Määr ja Kreegipuu (2013, 93) kutsuvat vuosipäiväjournalmismia poliittisen kulttuurin paikaksi. Olennaista on, että journalismi tulkitsee historiaa suhteessa ympäröivään yhteiskuntaan, jolloin se on muun kulttuurin tapaan sekä säännöllistä ja systemaattista että muuttuvaa ja ohimenevää (emt., 109). Journalismin ja kulttuurintutkijat ovat tulkinneet vuosipäiväjournalmismia keskeisenä merkitysten paikkana, jossa syntyy tulkintoja paitsi journalismista (ks. esim. Zelizer 1990; Edy 1999; Kitch 2006) myös kansallisia ideaaleja tai identiteettejä koskevista käsityksistä (ks. esim. Kitch 2002, 44–45).

Vuosipäiväjournalmismia voidaan pitää omana erityisenä journalistisen kerronnan lajinaan. Julkaisemisen näkökulmasta vuosipäivät ovat helposti integroitavissa uutis-

tuotannon agendalle, koska ne ovat ennalta tiedossa ja juttuja voidaan valmistella hyvissä ajoin etukäteen (Li & Lee 2013, 840–841). Valinnoillaan mediat vaikuttavat siihen, mikä kulloinkin on muistamisen arvoista. Varsinkin pyöreillä vuosilla on merkitystä, koska niiden yhteydessä usein myös muut yhteiskunnan organisaatiot ja instituutiot osallistuvat menneisyyden käsittelyyn (Sanko 2016). Esimerkiksi vuonna 2019 länsimaaisissa sanomalehdissä käsiteltiin kattavasti Berliinin muurin murtumisen ja Tiananmenin aukion mielenosoitusten 30-vuotispäiviä.

Vuosipäiväjournalismissa korostuu median ja journalistien rooli kansallisen historian sekä menneisyysuhteen muokkaajana. Vuosipäiväjournalismo palauttaa mieliin, vahvistaa ja rakentaa menneisyyden käsittelyn sosiaalista tilaa, eikä se ole niin tiukasti kiinni objektiivisuuden periaatteessa kuin päivittäisjournalismi. Jutuissa on usein mukana toimittajan omaa tulkintaa ja tulkintaa menneisyydestä, jolle journalismin kulttuurinen auktoriteetti ja näkyvyys tuovat uskottavuutta (Li & Lee 2013, 832). Yhdysvaltalaisen aikakauslehtien vuosipäiväjournalismin tutkinut Kitch (1999) määrittelee vuosipäiväjournalismin muistin dialogiseksi rakentamiseksi journalistien ja yleisön kesken, jossa menneisyyttä muokataan ja kontekstoidaan nykyisyydestä käsin. Kitchin mukaan yhdysvaltalaiset aikakauslehdet korostavat vuosipäiväjournalismissaan tiettyjä toistuvia teemoja – individualismi, yhteiskuntamoraali, demokratia, pienen kaupungin selviytymistarina – jotka heijastavat samalla yhdysvaltalaisen journalismin ”pysyviä arvoja” (emt., 136–137, 146). Näin vuosipäiväjournalismin muodostuu eräänlainen yhteisöllinen rituaali, joka luo kuvaa tiettyjen moraaliarvojen jatkuvuudesta ja toimii siten myös toivottujen arvojen uudelleentuottamisen välineenä.

Vuosipäiväjuttujen toistuminen tasaisin väliajoin korostaa journalismin syklistä luonnetta ja erottaa ne muusta historian käytöstä journalismissa. Tapahtuman uudelleen kertominen sijoittuu useimmiten joko kritiikin tai oikeuttamisen kontekstiin. Jos kansallisen kulttuurin ydinarvoista on kiistaa, tavat luoda merkitystä vuosipäiviin voivat vaihdella myös kansallisen kulttuurin sisällä. Esimerkiksi journalistiset painotukset voivat vaihdella sen mukaan, ketä halutaan puhutella (Song & Lee 2017). Li ja Lee (2013, 843–844) ovat osoittaneet, että Yhdysvalloissa varsinkin ulkopoliittisten kysymysten osalta laatumedia heijastelee vahvasti poliittisen eliitin valtavirtaa. Jos eliitin keskuudessa on konsensus joidenkin ulkopoliittisten ilmiöiden tulkinnasta, media toistaa konsensusta, mutta jos eliitin keskuudessa on selviä jakolinjoja, medialle jää enemmän tulkinnanvaraa. Lin ja Leen tutkimus on yksi harvoista tutkimuksista, jossa sanomalehtien vuosipäiväjournalismin on tutkittu pitkällä aikasarjalla ja tarkasteltu vuosipäiväjournalismin kytkeytymistä yhteiskunnan vallitseviin ideologioihin. Lähtökohdissa on paljon yhteneväisyyksiä tämän tutkimuksen tavoitteiden kanssa, minkä vuoksi Lin ja Leen tutkimus toimii tärkeänä peilauspisteenä läpi artikkelin.

Vuosipäiväjutut toimivat tässä artikkelissa ikkunana historian journalistiseen esittämiseen (vrt. Seuri 2016). Historian esittäminen ei ole koskaan neutraalia (Fulbrook 2002, 75), ja median historiaesityksillä on merkitystä etenkin identiteettien ja yhteisön rakentamisen kannalta. Artikkelin tarkoituksena on syventää käsitystä vuosipäiväjournalismin yhtenä historian journalistisen esittämisen muotona ja pohtia mikä siitä tekee omaperäisen. EU:ta käsittelevää vuosipäiväjournalismin tai journalistista muis-

telua ylipäättään on tutkittu vähän, joten tämä artikkeli tarjoaa paitsi näkymän journalismiin myös suomalaiseen Eurooppa-suhteeseen.

Suomalainen EU-journalismi osana eurooppalaista julkisuutta

Vaikka EU on ylikansallinen päätöksenteon foorumi, keskustelu EU:sta on voimakkaasti kansallisesti määrittynyttä. Suuria yleisöjä tavoittelevat mediat toimivat pääosin kansallisten rajojen sisällä ja tarkastelevat EU:ta pääasiassa kansallisesta näkökulmasta ja kansallisin painotuksin (Mörä 2008, 93). Yhtenäisen, ylikansallisen eurooppalaisen identiteetin ja julkisuuden sijaan onkin järkevämpää puhua erilaisista kansallisista tavoista hahmottaa EU:ta ja eurooppalaista identiteettiä (Lichtenstein & Eilders 2018, 606). Diez Medranon (2009, 91) mukaan millä tahansa tasolla – alueellisella, kansallisella tai ylikansallisella – toteutuva julkisuus voidaan ymmärtää osana eurooppalaisen julkisuuden rakentumista.

Kansallinen uutisjournalismi rakentaa eurooppalaista julkisuutta monin eri tavoin. Se kotouttaa eurooppalaisia aiheita omille kansallisille yleisöilleen raportoimalla muun muassa eurooppalaisten eliittien välisistä neuvotteluista ja huippukokousten päätöksistä. Eurooppalainen lehdistö ei kuitenkaan ole vain unionia koskevan keskustelun välittäjä, vaan osallistuu aktiivisesti myös julkisen mielipiteen muokkaamiseen. (Harjunieniemi ym. 2015, 4–5.) Tutkimuksissa on havaittu jo kauan ennen Britannian EU-eroproessia, että brittilehdistössä Euroopan integraatio on näyttäytynyt negatiivisemmassa valossa kuin monissa muissa Euroopan maissa (Diez Medrano & Gray 2010, 125–151). Saksassa ja Espanjassa taas lehdistö on ollut keskitetyemmän ja tiiviimmän EU-yhteistyön kannalla (Medrano 2003, 106–157). Suomenkin EU-julkisuutta on määrittänyt pikemminkin euro-optimismi kuin euroskeptismi (Salovaara-Moring 2008, 126).

Etäisiksi ja abstrakteiksi mielletyissä EU-aiheissa journalismin rooli julkisen keskustelun herättäjänä ja merkityskamppailujen foorumina korostuu. Journalismi voi valinnoillaan politisoida aiheita esimerkiksi päästämällä julkisuuteen monipuolisesti erilaisia toimijoita ja antamalla näille julkista määrittelyvaltaa yhteiskunnallisiin kysymyksiin. Vastaavasti journalismi voi epäpolitisoida yhteiskunnallisia kysymyksiä esittämällä niitä jatkuvasti samasta näkökulmasta, marginalisoimalla vaihtoehtoisia tulkintoja ja suosimalla tiettyjä lähteitä (Harjunieniemi ym. 2015, 4). Esimerkiksi Mörän (1999, 218–219) mukaan Suomen EU-kansanäänestystä edeltävällä ajalla journalistien tilanmääritykset ja myös juttujen sisällöt heijastelivat painotuksiltaan ja ideaaleiltaan jäsenyyden kannattajien todellisuutta. Journalismi kierrätti ja tulkitsi pitkälti samoja määrittäjäksiä kuin jäsenyysprosessia ohjailnut poliittinen johto.

Se, miten eurooppalainen julkisuus on käytännössä toteutunut sekä ylikansallisella että kansallisella tasolla, on noudatellut pitkälti edustuksellista ja keskustelevaa traditiota jättäen osallistumisen roolin vähälle. (Walter 2017, 751–754.) Kansallisen ja EU-tason vallanpitäjät dominoivat julkisuutta ja kansalaisyhteiskunnan näkyvyys on vähäinen. Kriittisimmissä arvioissa eurooppalaisen julkisuuden on todettu olevan suljettu kansalaisyhteiskunnan toimijoilta (Diez Medrano 2009, 90). Kansallisella tasolla toi-

mijajoukon on kuitenkin havaittu olevan ylikansallista tasoa monipuolisempi (Walter 2017, 757–760).

EU on niin journalisteille kuin kansalaisillekin hankalasti avautuva aihe. EU-aiheita on vaikea tehdä lukijoita kiinnostaviksi, koska selkeä hallitus-oppositio-asetelma ja inhimillinen ulottuvuus puuttuvat. Tutkimusten mukaan kansalaisten kiinnostus EU-aiheita kohtaan on vähäistä verrattuna globaaleihin, kansallisiin, alueellisiin ja paikallisiin uutisiin, ja tietämys EU-aiheista alhaisella tasolla (Mörä 2008, 94–95). Osin tästä syystä on ymmärrettävää, että media nostaa esiin asemansa vakiinnuttaneita kansallisia toimijoita esiin sellaisissakin kysymyksissä, jotka ovat luonteeltaan ylikansallisia (Walter 2017, 765).

Euroopan unionin julkisen politisoitumisen on kuitenkin katsottu lisääntyneen merkittävästi 2010-luvulla. Erityisesti eurokriisi nosti EU-politiikan keskeiseksi puheenaiheeksi ja kiistelyn kohteeksi ympäri Euroopan (Statham & Trenz 2015). Eurokriisi vakiintui myös suomalaisen lehdistön kestoaiheeksi ja nosti eurooppalaiset päättäjät näkyvään asemaan merkittävinä päätöksentekijöinä. Samalla julkinen keskustelu EU-politiikasta levisi päätöksentekoeleittien keskuudesta myös kansalaisyhteiskuntaan. Kansalaisten vastustus ja populismi nousivat haastamaan euroeliitin ja journalismin välistä konsensusta (Harjuniemi ym. 2015, 5). Tässä artikkelissa EU-journalismia lähestytään historian esittämisen ja vuosipäiväartikkeleiden kautta. Ne antavat yhden lisänäköymän tähän eliitin ja kansan suhteeseen, journalismin kautta välittyviin ja muotoutuviin merkityskamppailuihin sekä kansalliseen EU-journalismiin.

Tutkimuksen metodi

Tutkimus yhdistelee määrällistä kehysanalyysiä ja laadullista sisällönanalyysiä. Määrällisen analyysin huomio on ennalta määritellyissä uutiskehysten ominaispiirteissä. Tarkastelu on luonteeltaan teknistä ja pyrkii vastaamaan kysymyksiin: Minkälaisia yleisiä uutiskehymiä EU:ta koskevassa vuosipäiväjournalismissa esiintyy ja erottautuuko vuosipäiväjournalismin myös kehysiltään omalaatuisena kerronnan lajina verrattuna muuhun uutisjournalismiin? Vertailukohtana ovat aiemmin tehdyt kehysanalyytiset tutkimukset. Tutkijoiden oma vaikutus lopputuloksiin pyritään minimoimaan.

Määrällinen kehysanalyytinen tarkastelu toimii lähtökohtana laadulliselle sisällön analyysille (Väliverron 1996, Alasuutari 1999), jonka tarkoituksena on syventää kuvaa todennettujen kehysten sisällöstä ja muodostaa laajempaa kokonaiskuvaa aineistosta ja tutkittavasta ilmiöstä. Laadullisen analyysin mielenkiinnon kohteena on eri tasoilla se, millaisena poliittisena projektina EU tutkimusaineistossa esitetään.

Laadullisessa tarkastelussa tutkijan vaikutus tutkittavaan ilmiöön on väistämättä määrällistä analyysiä suurempi, eikä tutkijan omia valintoja ja kiinnostuksen kohteita voi täysin irrottaa tutkittavasta ilmiöstä. Tässä artikkelissa aihetta lähestytään tarkastelemalla historian journalistista esittämistä, poliittisen eliitin ja lehdistön välistä suhdetta sekä EU-päätöksenteon ja kansalaisten välistä suhdetta. Huomiota kiinnitetään myös kehystämisen välineisiin, kuten metaforiin, fraaseihin ja kuvailuihin (Gamson

& Modigliani 1989, 3–4). Historian journalistisen esittämisen kannalta on olennaista, miten EU:n historiaa käsitteellistetään, mitä siitä kerrotaan ja mitä mahdollisesti jätetään kertomatta. Merkitysten tuottamisen ja välittämisen näkökulmasta huomiota kiinnitetään myös siihen, ketkä pääsevät ääneen, miten eri toimijat EU:ta määrittelevät ja minkälaisia kamppailuja merkityksenannosta käydään.

Kehysanalyysistä

Kehysanalyysi on tällä hetkellä yksi suosituimmista tutkimussuuntauksista journalismin ja viestinnän tutkimuksen parissa (ks. esim. Valenzuela ym. 2017). Uutiskehysten tutkimusta tehdään kuitenkin myös monen muun tieteenalan parissa ja painotukset vaihtelevat tutkimusalojen kiinnostuksen kohteen mukaan. Kehysanalyysin vahvuuden onkin sanottu olevan sen eri tieteenaloja yhdistävässä luonteessa (de Vreese 2014, 139), jonka myötä tulee näkyväksi kehystämisen prosessimainen luonne. Siihen kuuluvat journalismissa esiintyvien kehysten lisäksi niiden syntyyn vaikuttavat tekijät sekä vastaanotto (*frame building, frame setting, individual and societal consequences of framing*). Entman (1993, 52) on todennut, että kehyksillä on useita sijaintipaikkoja: viestijä, teksti, vastaanottaja sekä ympäröivä yhteiskunta. Monitieteisyydessä piilee myös kehyksien suurin haaste. Sen nimissä on vuosien varrella tehty hyvin monenlaista tutkimusta. Useimmat kehyksianalyysiä luokittelevat tutkimukset lähtevätkin liikkeelle havainnosta, että kehyksianalyysiä vaivaa sekä teoreettinen että empiirinen epäselvyys (ks. esim. Entman 1993; Scheufele 1999; Scheufele 2000; de Vreese 2005).

Uutiskehykselle ei ole yhtä vakiintunutta määritelmää. Goffmanin (1974) klassisen määritelmän mukaan kehystämässä on kyse tilanearvion tekemisestä (*definition of situation*), kokemuksen virran järjestämisestä mielekkäästi. Tämä on lähtökohta, jonka kaikki kehyksianalyysin erilaiset tutkimustraditiot tavalla tai toisella jakavat (Vallaste 2013, 49). Yhteistä useimmille esitetyille kehyksen määritelmille on myös se, että kehystämässä on kyse jonkinlaisesta todellisuuden rajaamisesta. Valitsemalla joku asia todellisuudesta tarkastelun kohteeksi, laittamalla ”kehykset” jonkin tapahtuman ympärille, rajataan samalla monia muita asioita tarkastelun ulkopuolelle. Gitlin (1980, 6) on määritellyt mediakehykset valikoinnin, painottamisen ja poissulkemisen malleiksi, jotka määrittelevät, mikä on olemassa, mitä tapahtuu ja millä on merkitystä. Gamson ja Modigliani (1989, 3) ovat määritelleet kehyksen olevan tapahtumien ja asioiden merkitystä määrittävä keskeinen organisoiva idea.

Kehystäminen voidaan nähdä myös retorisen prosessin, jossa joitain puolia havaitusta todellisuudesta tehdään muita näkyvämmiksi (Entman 1993, 52). Sovittamalla samaan tilanteeseen eri kehyksiä, saadaan myös itse asia näyttämään eri valossa. Siten kehystäminen ei ole vain olemassa olevan ”raamin” soveltamista, vaan se voi olla myös luovaa maailman käsitettäväksi tekemisen taidetta (Karvonen 2000, 82).

Kehysanalyysiä koskevassa teoreettisessa keskustelussa on pohdittu sitä, onko tutkimuksen kannalta järkevämpää määritellä kehys laajasti vai suppeasti (esim. Scheufele 2000; Brüggeman 2014). Tässä tutkimuksessa kehys määritellään väljästi Gamsonin ja Modiglianin (1989, 3) tavoin tapahtumien ja asioiden merkitystä määrittäväksi

keskeiseksi organisoivaksi ideaksi. Sen ohella kehys kuitenkin operationalisoidaan tarkasti kysymyspatteriston avulla, josta tarkempi kuvaus seuraavassa luvussa.

Kehysten todentaminen aineistosta

Mediakehyksiä tutkivat tutkimukset voidaan jakaa karkeasti kahteen kategoriaan: induktiiviseen ja deduktiiviseen lähestymistapaan (Semetko & Valkenburg 2000, 94). Induktiivisessa lähestymistavassa kehyksen määritelmä on löyhä ja eikä kehyksiä määritellä ennen aineiston analyysiä, vaan vasta määrällisen analyysin pohjalta. Tulokintakehykset ovat tutkimuksen tulos eivätkä sen lähtökohta (de Vreese 2005, 53). Deduktiivisessa lähestymistavassa taas tietyt aineistosta etsittävät kehykset määritellään ja operationalisoidaan ennen aineiston analyysiä.

Varsinkin mediatutkimuksen puolella on puhuttu deduktiivisen lähestymistavan puolesta. Pääargumenttina on ollut se, että deduktiivisen analyysin tulokset ovat induktiivista analyysiä helpommin toistettavissa, vertailtavissa ja yleistettävissä. Samoin argumentein on myös puolustettu keskittymistä yleisten uutiskehysten tutkimiseen aihespesifien kehysten sijaan. Yleiset uutiskehykset ovat ajattomia, kulttuureiden ja eri aiheiden rajat ylittäviä, kun taas aihespesifejä kehyksiä esiintyy vain tiettyjen aiheiden ja tapahtumien yhteydessä (de Vreese 2005, 54–56). Yleiset ja aihespesifit kehykset voidaan nähdä myös toisiaan täydentävinä kehystämisen tasoina. Brüggeman (2014, 64) kutsuu yleisiä uutiskehyksiä aihespesifien kehysten tyypilliseksi rakenteeksi, joiden juuret ovat enemmän tai vähemmän tiedostetuissa journalismin ammatillisissa normeissa ja rutiineissa. Yleisten kehysten avulla voi tarkastella journalistista kontekstualisointia ajan ja aiheiden rajat ylittäen.

Useamman vuosikymmenen aikana tehtyjen kehysanalyyttisten tutkimusten perusteella on jo mahdollista luoda yleiskuvaa mediassa usein esiintyvistä yleisistä uutiskehyksistä. Esimerkiksi konflikti-, talous- ja human interest -kehysten on havaittu olevan yleisiä journalismissa maasta, välineestä ja aiheesta riippumatta (Neuman ym. 1992; de Vreese 2014, 143). Yhdysvalloissa tehtyjen havaintojen perusteella politiikkaa käsittelevät uutiset on usein kehystetty joko konfliktien (*conflict frame*) tai taloudellisten näkökulmien kautta (*economic consequences*) (Neuman ym. 1992, 74–76). Semetko ja Valkenburg (2000) havaitsivat tämän pätevän myös EU-uutisoinnissa.

Tässä tutkimuksessa tarkastellaan yleisiä uutiskehyksiä yllä mainittuihin tutkimuksiin pohjaten. Tutkittavien kehysten operationalisoinnissa tukeudutaan Semetkon ja Valkenburgin (emt.) tutkimukseen ja tutkitaan viittä yleistä uutiskehystä: konflikti, talous, human interest, moraalinen ja vastuu (ks. myös An & Gower 2009; Guenduez ym. 2016; Valenzuela ym. 2017). Talouskehyksessä korostuu tapahtuman tai päätöksen taloudellisten vaikutusten arviointi yksilön, ryhmän, instituution tai alueen näkökulmasta. Konfliktikehys korostaa konfliktia yksilöiden, ryhmien tai instituutioiden välillä. Human interest -kehyksessä isompaa ilmiötä lähestytään yksilön tai yksilöiden kokemusten kautta, usein pyrkimyksenä tehdä aiheesta helpommin lähestyttävä ja samastuttavampi. Moraalikehyksessä taas asiaa lähestytään moraalisten arvioiden tai ohjeiden näkökulmasta. Nämä voivat liittyä esimerkiksi uskontoon, mutta myös arvoihin,

kuten tasa-arvoon, vapautteen tai rauhaan (Neuman ym. 1992, 72–74). Vastuukehyksessä ongelma tai asia esitetään siten, että syy tai vastuu ongelman ratkaisemisesta asetetaan jonkun yksilön, ryhmän tai esimerkiksi hallituksen vastuulle.

Kehysten todentaminen tehdään kysymyspatteriston avulla (taulukko 1.). Kehyksen esiintymistä tarkastellaan jokaisen lehtiartikkelin kohdalla erikseen 3–5 kehyspesifin kysymyksen avulla. Kysymykset eivät ole EU-journalismispesifejä, vaan kaikenlaisen journalismin tutkimiseen soveltuvia. Tämä mahdollistaa EU-aiheisen vuosipäiväjournalismin vertailun aiempiin yleisiä uutiskehyksiä tutkineisiin tutkimuksiin ja luo systemaattisen rungon tarkemmalle juttujen sisällön analyysille. Yleensä kehys on sitä vahvempi, mitä useampaan kehyspesifiin kysymykseen vastaus on ”kyllä”. Kehys voi kuitenkin olla selvä myös tapauksissa, joissa vain yksi kehyspesifeistä ehdoista täyttyy. Toisaalta kehys voi olla vaikeasti toisesta kehyksestä erotettavissa, vaikka kaikki kehyspesifit ehdot täyttyisivätkin. Epäselvissä tapauksissa tutkijan omalle tulkinnalle jää aina sijaa. Tässä tutkimuksessa sellaiset jutut, joissa tutkijoiden tulkinnat ovat eronneet toisistaan, on jätetty luokittelun ulkopuolelle.

Taulukko 1. Kehysanalyysin kysymykset.

VASTUUEHYS

- Tuodaanko artikkelissa ilmi, että hallituksella (tai jonkin tason poliittisella päätöksenteolla) on mahdollisuus halutessaan ratkaista ongelma?
- Tuodaanko artikkelissa ilmi, että hallituksella (tai jonkin tason poliittisella päätöksenteolla) on vastuu ongelman ratkaisemisesta?
- Tarjotaanko artikkelissa ehdotuksia ongelman ratkaisemiseksi?
- Esitetäänkö artikkelissa, että joku yksilö on vastuussa ongelman ratkaisemisesta?
- Esitetäänkö artikkelissa, että ongelma kaipaa pikaista ratkaisua?

HUMAN INTEREST -KEHYS

- Tuodaanko asia ilmi yksittäisen ihmisen kautta?
- Hyödynnetäänkö artikkelissa adjektiveja tai henkilökohtaisia kokemuksia, jotka herättävät ärtymystä, myötätuntoa, sympatiaa tai sääliä?
- Korostetaanko artikkelissa käsitellyn asian vaikutuksia yksilö- ja/tai ryhmätasolla?
- Kuvataanko artikkelissa toimijoiden yksityiselämää tai henkilökohtaisia kokemuksia?
- Hyödynnetäänkö artikkelissa visuaalista materiaalia, joka voisi herättää ärtymystä, myötätuntoa, sympatiaa tai sääliä?

KONFLIKTIKEHYS

- Kuvataanko puolueiden, yksilöiden, ryhmien tai maiden välisiä kiistoja?
- Soimaako, nuhteleeko tai arvosteleeko puolue, yksilö, ryhmä tai maa toista toimijaa?
- Käykö ilmi, että asiassa on kaksi puolta tai useampia?
- Viitataanko voittajiin ja häviäjiin?

MORAALIKEHYS

- Onko artikkelissa moraalinen sanoma?
- Viitataanko moraaliin, jumalaan tai uskonnollisiin opinkappaleisiin?
- Annetaanko artikkelissa yksityiskohtaisia yhteiskunnallisia ohjeita siitä, miten tulisi toimia?

TALOUSKEHYS

- Viitataanko artikkelissa nyt tai tulevaisuudessa realisoituihin taloudellisiin voittoihin tai tappioihin?
- Onko artikkelissa viittauksia kustannuksiin tai kuluihin?
- Viitataanko päätösten tai päätösten tekemättä jättämisen taloudellisiin vaikutuksiin?

Aineiston kuvaus

Tutkimuksen kohteena ovat *Helsingin Sanomien*, *Ilta-Sanomien* ja *Savon Sanomien* tärkeimpiä Euroopan integraation historian ja Suomen EU-jäsenyyden merkkipäiviä käsittelevät artikkelit vuosilta 1995–2019. Aineiston keruu lähes 25 vuoden ajalta mahdollistaa sekä kokonaiskäsityksen että ajallisten muutosten tulkinnan. Mukaan on valittu maan merkittävimmän päivälehdessä *Helsingin Sanomien* ja laajalevikkisimmän iltapäivälehdessä *Ilta-Sanomien* lisäksi merkittävä maakunnallinen sanomalehti *Savon Sanomat*, koska suurten kansallisten sanomalehtien EU-journalismin lisäksi mukaan on haluttu myös alueellinen näkökulma. Tarkoituksena ei ole niinkään vertailla eri lehtityyppejä keskenään, vaan saada mahdollisimman monipuolinen kuva erilaisista kansallisista ja alueellisista tavoista lähestyä vuosipäiväjournalismaa ja Suomen EU-suhdetta. Mukaan valituista lehdistä ainakin *Helsingin Sanomilla* ja *Ilta-Sanomilla* on historiaa myönteisestä suhtautumisesta Suomen EU-jäsenyyteen (Mörä 1999, 74). Lehden EU-myönteinen pääkirjoituslinja ei kuitenkaan tarkoita sitä, että EU-suhde olisi aina yksiselitteinen (esim. Ikäheimo 2016). Aineistohaku toteutettiin myös Suomen Kuvalehden osalta, mutta lehti rajattiin tutkimuksen ulkopuolelle juttujen vähäisen määrän takia.

Euroopan unionin tärkeimpänä juhlapäivänä voidaan pitää Rooman sopimuksen solmimispäivää 25.3.1957. Sopimuksella luotiin Euroopan talousyhteisö, ja kyseisen päivän asema EU:n virallisena syntymäpäivänä on vakiintunut vuosikymmenien varrella. Journalismissa vuosipäivien muistelussa korostuvat pyöreät vuodet (Song & Lee 2017, 8–9), joten tämän tutkimuksen tarkasteluun on valittu Rooman sopimuksen 40-, 50- ja 60-vuotispäivät. Lehtiartikkeleita on etsitty kulloisenkin vuosipäivän läheisyydestä – helmikuusta huhtikuun loppuun – hakusanalla ”Rooman sopimus”.

Suomen EU-historian tärkeimmät merkkipäivät ovat EU:n jäseneksi liittymispäivä 1.1.1995 ja Suomen euroalueeseen liittymispäivä 1.1.1999. Tutkimuksen tarkasteluun on valittu Suomen EU-jäsenyyden 10- ja 20-vuotispäivät ja eurojäsenyyden 10-, 15- ja 20-vuotispäivät. Aineiston etsinnän näkökulmasta kumpikaan näistä merkkipäivistä ei ole yhtä yksiselitteinen kuin Rooman sopimuksen solmimispäivä. Neuvoa-antava kansanäänestys Suomen liittymisestä EU:n jäseneksi järjestettiin jo 16.10.1994 ja Suomen EU-jäsenyystaipaleen muisteluja on keskittynyt myös tuon päivän läheisyyteen. Euroalueen jäsenyyden osalta vuosipäivämuistelua taas on hämmentänyt se, että vaikka euro tilivaluuttana otettiin käyttöön jo vuoden 1999 alusta, varsinaiset eurosetelit tulivat käyttöön vasta vuoden 2002 alusta. Tässä tutkimuksessa Suomen EU-vuosipäiviin liittyviä artikkeleita on etsitty kaikkien edellä mainittujen päivämäärien läheisyydestä, jotta tarkasteluun on saatu mukaan mahdollisimman kattava otos vuosipäiväjutuista. Hakusanoilla ”eu” ja ”10 vuotta” ja ”eu” ja ”20 vuotta” on haravoitu vuodet 2005 ja 2015 aikaväliltä 1.10.–31.1. Vastaavalla tavalla hakusanoina ”euro” ja ”10 vuotta”, ”euro” ja ”15 vuotta” ja ”euro” ja ”20 vuotta” on käyty läpi vuodenvaihteet 2009, 2012, 2014, 2017, 2019 aikavälillä 1.11.–1.3.

Tutkimusaineiston koko on 84 artikkelia. Määrällisen luokittelun ulkopuolelle on näistä jätetty yhteensä 5 artikkelia, joiden osalta kehys oli joko vaikeasti tulkittavissa

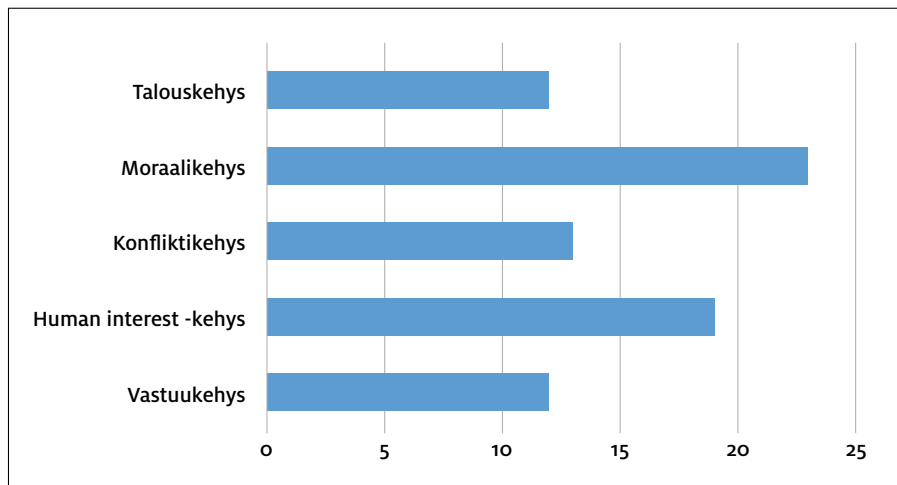
tai tutkijoiden tulkinnat erosivat toisistaan. Mukana on varsinaisten uutisten ja pääkirjoitusten lisäksi myös vieraskynä- ja mielipidekirjoituksia. Joukosta on poistettu kaikki aiheeseen liittymättömät artikkelit ja sähköuutiset.

Määrällisen kehysanalyysin tulokset

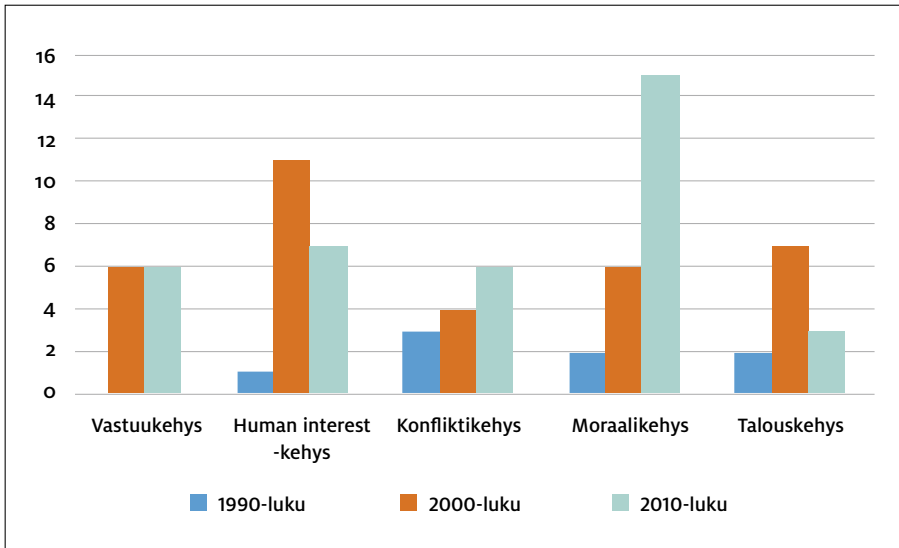
Tutkittujen kolmen päivälehdden perusteella Euroopan integraatioon liittyvillä vuosipäivillä on vakiintunut asema suomalaisessa journalismissa. Sekä EU:n syntymäpäiväjuhlat että Suomen EU-jäsenyyden merkkipäivät on näyttävästi nostettu esiin tutkituissa lehdissä läpi vuosikymmenten, vaikkei vuosipäiviin liittyisikään muuten mitään ajankohtaista uutisoitavaa. Se korostaa EU:n vuosipäivien asemaa tunnettuina faktoina ja kansallisen historian kannalta merkittävänä hetkinä. Euroopan integraation vuosipäivien esiin nostaminen tasaisin väliajoin korostaa myös suomalaisen median roolia kansallisen historian uudelleen kertojana ja siten myös kollektiivisen menneisyyden muokkaajana (ks. esim. Sanko 2016, 3).

Vuosipäiväjournalismia on kutsuttu erityislaatuiseksi journalismin muodoksi, koska se ei ole rutiiniuutisoinnin tavoin niin kiinni ajankohtaisissa tapahtumissa. Vuosipäiväjournalsmi mahdollistaa toimittajille muuta uutisointia enemmän mahdollisuuksia ottaa kantaa ja tehdä moraalisia arvioita (Li & Lee 2013, 833). Tämän tutkimuksen määrällinen kehysanalyysi vahvistaa kuvaa vuosipäiväjournalsmista omanlaatuisenaan journalismin muotona. Yleisesti journalismissa melko harvoin käytetty moraalikehys (Neuman ym. 1992, 75; Semetko & Valkenburg 2000, 102–104) on tässä tutkimuksessa eniten hyödynnetty (kaavio 1). Sen käyttö on korostunut erityisesti 2010-luvulla (kaavio 2). Tästä näkökulmasta tulosta voi pitää yllättävänä.

Kaavio 1. Vuosipäiväjuttujen yleiset uutiskehykset aineistossa (1995–2019, N=79).

Kaavio 2. Vuosipäiväjuttujen yleiset uutiskehykset aineistossa (1995–2019, N=79).

Historian journalistisen esittämisen näkökulmasta tulos ei ole välttämättä yhtä yllättävä, sillä juuri moraalisen tai opettavaisen merkityksen tuottaminen on osa kansakuntien tai Euroopan kaltaisen yhteisön menneisyysuhteen käsittelyä. Moraaliset äänenpainot kuuluvat historian esittämiseen (Hentilä 2001, 27–28), ja ne voivat olla jopa toivottavia (Ks. esim. Müller 2010, 35–36; Judt 2005, 831). Tässä tutkimuksessa esiin nousevat arvot liittyvät EU:n rooliin maailmannäyttämöllä, demokratiaan, vapautteen ja vaurauteen. Kristinuskon merkitys ei nouse esiin, vaikka sekin on olennainen osa eurooppalaista arvopohjaa (Garton Ash 2009, 60).

Suurin osa aineiston moraalisia arvioita esiin tuovista kirjoituksista on joko lehtien pääkirjoituksia tai toimituksen ulkopuolisten vierailijoiden kirjoituksia, joissa kirjoittajan tila arvioida, määritellä ja ottaa kantaa on suurempi. Tämä korostaa sanomalehden roolia menneisyyttä koskevan keskustelun aktiivisena toimijana, fasilitoijana ja näyttämönä. Moraalikehystä on hyödynnetty erityisen paljon 2010-luvulla, jolloin kirjoituksissa on puolustettu EU-yhteistyön arvoa eskaloituneiden kriisien (eurokriisi, pakolaiskriisi, Brexit) keskellä. Kriisit näyttäytyivät voimana, joka herättää tarvetta käydä periaatteellista keskustelua EU:n arvosta.

Toiseksi yleisin kehys aineistossa on human interest -kehys. Tämä kehys on käytössä erityisesti jutuissa, joissa on analysoitu EU-jäsenyyden vaikutuksia Suomessa. Isoa ja kompleksista kysymystä lähestytään usein yksittäisten henkilöiden, joko ”silminäkijöiden” eli poliittisten päätöksentekijöiden tai tavallisten kansalaisten arkipäiväisten kokemusten, kautta. Tämä kehys korostuu erityisesti *Helsingin Sanomien* juttusarjoissa, joissa käsitellään Suomen 10-vuotista (HS 2005) ja 20-vuotista (HS 2015) EU-taivalta.

Verrattuna aiempiin kehysanalyyttisiin tutkimuksiin talous- ja konfliktikehysten määrä on tässä aineistossa vähäinen (ks. esim. Neuman ym. 1992, 75; Semetko & Valkenburg 2000, 102–104). 2010-luvulla konfliktikehysten määrä on lievästi kasvanut. Tähän on syynä erityisesti Britannian EU-eroproessin aiheuttama poliittinen turbulenssi, mutta myös EU:n kiristyneet suhteet Unkarin ja Puolan kanssa. EU:n ja edellä mainittujen maiden välisten konfliktien rinnalla on myös käyty kiistelyä Suomen EU-linjasta, jota ei aiempina vuosikymmeninä vastaavalla tavalla haastettu vuosipäivien yhteydessä. Talouskehystä esiintyy lähinnä Suomen Emu-jäsenyyden hyötyjä ja haittoja käsittelevissä vuosipäiväjutuissa.

Semetkon ja Valkenburgin (2000, 102) tutkimuksessa vastuukehys oli tiedotusvälineiden yleisin uutiskehys EU-uutisten osalta. Tämän tutkimuksen aineistossa se oli vasta neljänneksi käytetyin. Vastuukysymykset nousivat esiin erityisesti etsittäessä ratkaisuja suuriin integraation haasteisiin, kuten perustuslailliseen kriisiin vuonna 2007. Tällaisissa kysymyksissä tutkitut suomalaiset sanomalehdet vierittivät vastuuta ongelmien ratkaisemisesta EU-tason päätöksentekijöille, erityisesti suurten maiden päämiehille ja -naisille. Suomen hallituksen vastuu toimia korostui Britannian EU-eron jälkeisissä myllerryksissä, jolloin keskustelu usean tahdin EU:sta nousi keskusteluihin. Vastuukehysten vähäisyys verrattuna aiempiin tutkimuksiin voi selittyä vuosipäivien seremoniallisella luonteella. Niiden yhteydessä ei tehdä varsinaisia päätöksiä, vaikka merkittäviä tulevaisuuspuhintoja käydäänkin. Keskustelujen, julkilausumien tai julistusten onnistumisesta tai epäonnistumisesta on kuitenkin vaikea suoraan sysätä vastuuta jollekin taholle.

Laadullinen analyysi

EU-menneisyys ristiriidaton, Suomen lähimenneisyys jännitteinen

Tutkittujen kolmen päivälehdien suhteessa EU:n menneisyyteen on havaittavissa kaksi toisistaan erillistä linjaa, sillä tutkimuksen aineistossa EU:n historiaa ja Suomen EU-historiaa käsitellään ikään kuin erillisinä juonteina. Historian journalistisen esittämisen näkökulmasta tällainen kahtiajako on kiinnostava. Suomen EU-historiassa korostetaan, kuinka Suomi kiinnittyi EU-päätöksellään länteen, mutta silti yhteisön menneisyyttä kerrotaan ikään kuin erillisenä tarinana. Nuo juonteet ovatkin paitsi aikajänteeltään myös sisällöltään erilaisia. Erilaisuus näkyy menneisyyden esittämisessä ainakin ajallisen syvyyden ja perspektiivin luomisessa, poliittisen arvioinnin ja ristiriitojen käsitelyssä sekä lähteiden käytössä.

Tutkituissa vuosipäiväjutuissa EU:n historia katsotaan yleensä alkavaksi vuodesta 1951 tai 1957, joskin myös toisen maailmansodan merkitys mainitaan. Unionin syntyä pyritään syventämään vain yksittäisissä kohdissa. Tällöin EU:n yhdentymisen taustalta löydetään jopa sellaisia Euroopan historian merkkihenkilöitä kuin Winston Churchill ja Napoleon (HS 23.3.2007). Muutamista Jean Monnet -viittauksista huolimatta EU:n syntyhistorian kannalta olennaiset jännitteet jäsenmaiden välillä tai ideologisten suuntausten kuten monnet'laisuuden ja spinelliäisyyden välillä loistavat poissaolollaan (ks. esim. Burgess 1989; Vassallo 2009, 351–367).

EU-historian käsittelyssä toteutuukin monessa kohtaa menneisyyden esittämislle tyypillinen ajatus menneisyyden harmonisuudesta tai harmonisoinnista. Se korostuu entisestään, kun menneisyys ja nykyisyys asettuvat vuosipäiväjutuissa rinnakkain: menneisyys näyttäyty ristiriidattomana, mutta nykyisyys on jännitteinen. Englannin kielessä on tähän sopiva nostalgiaan viittaava sanonta: "Life is like a grammar lesson. You find the past perfect, and present tense."

Historian journalistisen esittämisen kohdalla kyse ei ole välttämättä nostalgiaa, vaan ajan tiivistämisestä, menneisyyttä tyypistävästä toistamisesta ja historian "luonnollistamisesta". Li ja Lee (2013, 841) ovat havainneet, kuinka toimittajilla on tapana nostaa tiettyjen vuosipäivien merkitystä tiivistämällä tapahtumien monisyinen ketju yhdeksi dramaattiseksi tapahtumaksi. Näin esimerkiksi HS:n kirjeenvaihtajan jutussa Roomasta:

Meteorologisten historiankirjojen mukaan Roomassa satoi kaatamalla 25. päivänä maaliskuuta 1957, kun kuuden eurooppalaisen maan ministerit allekirjoittivat Rooman sopimuksen eli yhdistetyn sopimuksen Euroopan talousyhteisöstä ja Euroopan atomienergiayhteisöstä. Rooman sopimus on nykyisen Euroopan unionin perusasiakirja. (HS 25.3.1997.)

Samaa linjaa jatkaa HS:n päätoimittajan Janne Virkkusen kolumni:

Jälkikäteen katsoen kuluneet 40 vuotta näyttävät hyvinkin johdonmukaisilta: hiili- ja teräsyhteisöstä EEC:ksi, siitä Euroopan yhteisöksi ja siitä Euroopan unioniksi vuoden 1991 Maastrichtin sopimuksen mukaisesti. (HS 6.4.1997.)

Tämä johtaa helposti siihen, että menneisyys näyttää loogiselta tapahtumien nauhalta, jolle ei ole ollut vaihtoehtoja ja johon ei ole liittynyt merkittäviä poliittisia tai ideologisia ristiriitoja ja valintoja. Vuosipäiväjournalismia tutkittaessa aineistossa korostuvat myös journalismissa yleiset tapahtuma-vuosilukuparit (Seuri 2016) kuten Rooman sopimuksen solmiminen 1957 tai Berliinin muurin murtuminen 1989. Paikoin niukasta journalistisesta ilmaisusta huolimatta juuri tällaisiin kiteytyksiin liittyy Floodin (1996) termein ideologisesti värittyneitä narratiiveja.

Suomalaisten lehtien EU:n varhaisempaa historiaa käsittelevässä vuosipäiväjournalismissa lähestytään myyttejä (ks. esim Barthes 1994, 9–10), kertomuksia, jotka pyrkivät antamaan historiallisesta ilmiöstä tai aikakaudesta pysyvän, ikuisen, "luonnollisen" selityksen. Mörän (1999, 205–209) mukaan integraation näkeminen vääjäämättömänä ja luonnollisena kehityksenä – *vääjäämättömyysdiskurssi* – korostui journalistien argumentoinnissa myös Suomen EU-jäsenyydestä keskusteltaessa. Tutkimuksessa onkin havaittu, että historiastakirjoittaessaan toimittajat kertovat tarinoita, jotka määrittelevät kokonaisia aikakausia:

[H]e kertovat pohjimmiltaan uudelleen samoja tarinoita, joita ovat kertoneet ennenkin. He luonnehtivat tiettyjä menneisyyden osia tavoilla, jotka sulauttavat menneisyyden, nykyisyyden ja tulevaisuuden yhdeksi jatkuvaksi tarinaksi. (Kitch 1999, 122.)

Arvio pätee tämän tutkimuksen aineistossa erityisen hyvin juuri EU:n historian esittämiseen, mutta ei niinkään Suomen EU-historian esittämiseen. Suomen EU-historia näyttäytyy lehtiartikkeleissa 1950-luvulla alkaneesta EU-historiasta osittain erillisenä käänteenä, jonka alkupiste on usein vuosi 1989 tai vuosi 1990. Rooman sopimuksen tai Euroopan teräs- ja hiiliyhteisön sijaan Suomen suhde EU:hun mahdollistuu juuri Berliinin muurin murtumisen ja Neuvostoliiton romahtamisen kautta. Aineistossa tämä on käännekohta, joka johti EU-kansanäänestykseen 1994, Suomen liittymiseen unioniin 1995 sekä euron käyttöönottoon tilivaluuttana 1999 sekä käteisenä 2002. Kylmän sodan läntisen yhteistyön sekä Gatt-, Efta- ja EEC-sopimusten huomioiminen on poikkeus aineistossa (HS 11.10.2014).

Suomen EU-historian juonne eroaa EU-historian juonteesta ajallisen läheisyyden ja lyhyemmän aikajänteen ohella monipuolisen, erilaisten ristiriitojen käsittelyn ja useampien haastatteluiden ansiosta. Ensinnäkin Suomen EU-historia esitetään kansanäänestyksen kautta ristiriitaisena, eikä missään nimessä ainoana mahdollisena vaihtoehtona (ks. esim. HS 2.1.2005; HS 9.1.2005; HS 1.11.2014). Esiin tulevat sisäiset konfliktit, jotka ovat poliittisia (ks. esim. HS 4.1.2005), alueellisia (ks. esim. IS 20.1.2005), mediaa koskevia (ks. esim. HS 2.1.2005) sekä kansaa jakavia (ks. esim. IS 14.10.2014; SS 21.12.2014). Huomionarvoista on, kuinka läntisyyden näkökulmasta etenkin Suomen EU-jäsenyyden turvallisuuspoliittinen argumentti – eli ajatus siitä, että EU-päätös oli ennen kaikkea turvallisuuspoliittinen – korostuu aineiston loppupuolella (ks. esim. HS 9.11.2014; IS 20.3.2017), kun vielä vuonna 2004 turvallisuuspolitiikan muutosta pohdittiin suhteessa kansanäänestyksen aikaiseen viralliseen linjaan (HS 29.12.2004).

Toisekseen ristiriidat ovat ilmeisiä jutuissa, joissa käsitellään talous- ja rahaliittoa, siihen liittynyttä kansallista päätöksentekoa tai eurokriisiä. Tällöin ristiriidat ovat sekä kotimaisia (poliittisten puolueiden välillä, asiantuntijoiden välillä) että kansainvälisiä eli jäsenvaltioiden välisiä. Suomen Emu-päätöksen epäpoliittisointi huomioidaan useissa jutuissa. Esimerkiksi *Helsingin Sanomien* Euro 10 vuotta -juttukokonaisuudessa huomautetaan, kuinka selvitys Emun hyödyistä ja haitoista tehtiin jälkikäteen. Jutussa haastateltu silloinen toinen valtiovarainministeri Arja Alho sanoo suoraan, että Emuun mentiin väärä pää edellä:

Se käsiteltiin hallituksessa ihan vain teknisenä asiana, rahalain muuttamisena.

Sen jälkeen asiasta ei hiiskuttu pitkään aikaan mitään. (HS 21.12.2008.)

Vielä vuonna 2009 pohdittiin, että euroon liittyvät suurimmat ongelmat eivät ole toteutuneet (SS 6.1.2009), mutta vuonna 2016 HS otsikoi jo suorasanaisesti: ”Ekonomistit pitävät euron haittoja hyötyjä suurempana” (HS 30.12.2016). Historian esittämisen kannalta on olennaista, kuinka jutuissa huomioidaan Emu-päätökseen liittyneet asiantuntijoiden varoitukset.

*Taloustieteilijät olivat varoitelleet talous- ja rahaliiton perustavanlaatuisista suunnittelu-
virheistä 1990-luvulta saakka. Varoitusten keskeinen ajatus oli se, että yhteinen raha-
politiikka edellyttää yhteistä finanssipolitiikkaa – toisin sanoen yhteistä budjettia.
(HS 30.12.2016.)*

Ristiriitojen tulkinnassa on syytä huomioida sekä ajallinen perspektiivi että EU:n 2000-luvun tapahtumat. Euron kriisit ovat olleet omiaan lisäämään euroa koskevissa vuosipäiväjutuissa käsiteltyjä jäsenvaltioiden jännitteitä (ks. esim. HS 9.11.2014; IS 2.1.2019) ja lähimenneisyyden ristiriitojen perkaamista (ks. esim. HS 23.3.2011). Tämä tulkinta sopii hyvin yhteen artikkelin määrällisen tutkimuksen analyysin ja moraalikehyksen korostumisen kanssa. Esimerkiksi *Helsingin Sanomat* kykenee pääkirjoituksessaan erittelemään EU-jäsenyyden merkityksen Suomen läntisyydelle (”järkiliitto”), mutta pohtimaan euron käyttöönoton mielekkyyttä:

Jälkiviisaasti voi todeta, että järjestelmä rakennettiin puutteellisin tiedoin hyvän uskon varassa ja että rakennelmasta tuli vino. Jos euroon siirtyminen olisi lykkääntynyt vaikkapa 20 vuotta, realismi olisi varmaan ollut vahvempaa ja rautaesiripun murtumisen luoma poliittinen eurointo vähäisempää. Mutta tämäkin on vaihtoehtoista historiankirjoitusta. (HS 30.12.2014.)

Koselleckin (2004) mukaan historiallisen ajan käsittäminen tai historian läsnäolo perustuu kokemuksiin ja odotukseen. Kokemustila (*space of experience*) ja odotushorisontti (*horizon of expectation*) auttavat ymmärtämään, kuinka kokemus ja odotus kietoutuvat yhteen nykyhetkessä. Kokemus on läsnä olevaa menneisyyttä, odotus on läsnä olevaa tulevaisuutta, joka suuntautuu vielä kokemattomaan ja tuntemattomaan esimerkiksi toiveina, pelkoina, ennustuksina ja uteliaisuutena. Tämän tutkimuksen perusteella nykypäivän jännitteisyys ja epävarmuus suuntautuvat etenkin odotuksiin, ja aineistosta on selkeästi havaittavissa, kuinka 2000-luvun edetessä uhat ja epävakaus korostuvat: sekä euron (ks. esim. IS 2.1.2019) että EU:n hajoamista sivutaan (ks. esim. HS 14.2.2017; HS 25.3.2017). Samalla Euroopan unioniin suhtaudutaan osin Suomen EU-historiasta, jopa nykyhetkestä, irrallisena menneisyyden menestystarinana.

Eliittikonsensus ja sen säröt

New York Timesin ja Washington Postin vuosipäiväjournalismia tutkineiden Lin ja Leen (2013, 843–844) mukaan eliittilehtien ja poliittisen eliitin välillä vallitsee vahva konsensus Tiananmenin aukion tapahtumien ja Berliinin muurin murtumisen historiallisista tulkinnoista. Sekä poliittinen eliitti että media ovat tulkinneet molempia tapahtumia antikommunistisen kehyksen läpi ”lännen” voittona kommunismista. Li ja Lee (emt.) eivät havainneet tulkinnoissa suuria muutoksia vuosikymmenten välillä, mikä heidän mukaansa osoittaa vuosipäiväjournalismin syvän kytköksen vallitseviin ideologioihin.

Hallin (1986, 116–118) on jakanut journalistien kokeman maailman kolmeen alueeseen: legitiimin vastakkainasettelun, konsensuksen ja poikkeavuuden sfääriin. Konsensuksen sfääri on itsestäänselvyyksien ja perusarvojen aluetta, jossa journalisteilta ei edellytetä kyseenalaistuksia tai pysymistä ”ulkopuolisina tarkkailijoina”. Pääinvastoin heidän rooliinsa voidaan katsoa kuuluvan tähän sfääriin liittyvien arvojen edistäminen. Tämän tutkimuksen perusteella tulkinnat EU:n historiallisesta ja poliittisesta

merkityksestä kuuluvat vahvasti konsensuksen sfääriin. Tutkittujen sanomalehtien ja poliittisen eliitin tulkintojen välillä on vahva kytkös. EU nähdään menestystarinana, jonka ytimessä on rauha. Kyse on ennen kaikkea eliittikonsensuksesta, sillä vuosipäiväjutuissa ääneen pääsevät pääasiassa kärkipoliitikot Suomesta ja Euroopasta sekä lehtien päätoimittajat ja kirjeenvaihtajat. Eliitin integraatiomyönteisessä linjassa ei tapahdu suuria muutoksia tutkittujen vuosikymmenten varrella. Vaikka euroa, EU:n rakenteita ja toimintatapoja kritisoidaankin, EU:n arvoa sinänsä ei haasteta edes 2000-luvun aikana kasautuvien ja eskaloituvien kriisien aikana.

Juhlan kunniaksi lienee paikallaan palauttaa mieliin, että EU on toistaiseksi onnistunut siinä alkuperäisessä ja edelleen kiistatta tärkeimmässä tehtävässään. EU syntyi toisen maailmansodan raunioista, jotta samanlainen kauheus ei milloinkaan toistuisi. (IS 22.3.2017.)

Vielä 1990-luvun lopulla ja 2000-luvun alun puheenvuoroissa nousee esiin EU:n alueellinen, jopa globaali ”lähetystehtävä”. EU:lta odotetaan suuria monella rintamalla. Sen odotetaan pystyvän levittämään vapautta, vaurautta ja hyvinvointia myös omien rajojensa ulkopuolelle. Esimerkiksi *Helsingin Sanomien* vieraskynässä (26.3.1997) Saksan ulkoministeri Klaus Kinkel painottaa, että EU:n on lunastettava lupauksensa ja saatettava Keski- ja Itä-Euroopan asukkaat osallisiksi vakaudesta ja kukoistuksesta. Monissa muissakin 2000-luvun taitteen puheenvuoroissa on vastaava vahva moraalinen sävy, jälkikäteen tarkasteltuna myös aimo annos hybridistä. Mitä pidemmälle 2010-lukua edetään, sitä selvemmin EU menestystarinana -painotus muuttuu *laajentumishaluisesta puolustautuvaksi*. Puheet EU:n roolista hyvinvoinnin ja vakauden välittäjänä sekä globaalien ongelmien ratkaisijana vähenevät, ja erityisesti Brexitin jälkeen keskustelujen fokus kääntyy yhä vahvemmin sisäisten kriisien ruotimiseen.

Rahaliitto ja laajentuminen voivat olla yksi tapa säilyttää Euroopan kilpailukyky ja levittää eurooppalaista vakautta laajemmalle alueelle, vaikka se ei suoranaisesti johtaisikaan vaurauden kasvuun nykyisissä jäsenmaissa. (HS 6.4.1997.)

Rooman sopimusten 50. vuosipäivä 25. maaliskuuta on hyvä tilaisuus ammentaa voimia seuraavaa suurta tehtävää varten: tehtävänä on antaa yhdessä muoto globalisaatiolle. Eurooppa ja maailma kohtaavat yhä enemmän haasteita, joista ei enää selvitä ilman eurooppalaisia ratkaisuja. (SS vieraskynä 24.3.2007.)

Eliittikonsensus koskee myös Suomen EU-jäsenyyden merkityksestä tehtyjä tulkin-toja. Tämä korostuu erityisesti Suomen EU-jäsenyyden 10- ja 20-vuotismuisteloissa. Puheenvuoroissa painottuu EU-jäsenyyden henkinen ja geopoliittinen arvo. EU-jäsenyyttä kuvataan tärkeänä päätepisteenä Suomen pitkällä lännettymisen tiellä. Jäsenyyden nähdään asemoineen Suomen uudelleen, siirtäneen sen pois kylmän sodan harmaalta vyöhykkeeltä (ks. esim. HS 9.1.2005; HS 4.1.2005; HS 23.10.2014). Mörän

(1999, 199) mukaan ”länsidiskurssi”, jossa korostettiin Länsi-Eurooppaa suomalaisten kulttuurisena kotina ja oikeana viiteryhmänä, oli vahvasti esillä journalistisessa argumentoinnissa jo Suomen EU-jäsenyyden hakuvaiheessa. Varsinkin *Helsingin Sanomille* Suomen kirjoittaminen osaksi länttä on ollut tärkeä linjavalinta, mutta samalla myös lehden asemoimista osaksi länsimaista, liberaalien laatulehtien joukkoa (Seuri 2016, 259). *Helsingin Sanomien* pääkirjoituksia tutkinut Jouhki (2015, 171–172) on havainnut, että Venäjä on HS:n pääkirjoituksissa ei-länttä, kun taas länsimaat hahmottuvat yleensä Eurooppaa laajempina kokonaisuutena. Nämä samat havainnot pätevät myös tämän tutkimuksen aineistoon. Länsiorientoituneisuus korostuu myös muissa tutkituissa lehdissä, aina pääkirjoitusten otsikoita myöten.

Suomi on kytkeytynyt 20 vuoden aikana länteen. 1990-luvun puolivälissä ”tahdon” todella tarkoitti tahtomista - Suomi tahtoi pois Venäjän vaikutuspiiristä, Suomi tahtoi kuulla läntisiä arvoja ylläpitävään yhteisöön, ja Suomi tahtoi hakea länsisuuntauksellaan parempituottoisia markkinoita lamasta toipuvalle maalle. Jäsenyydellä oli turvallisuuspoliittisia, arvoihin sitoutuvia ja taloudellisia päämääriä. (HS 30.12.2014.)

Suomi on tänään kiinteä osa läntistä yhteisöä (SS 30.12.2014.)

Lin ja Leen (2013, 832) mukaan yhdysvaltalainen laatulehdistö toistaa poliittisen eliitin hegemonisia käsityksiä – joko antamalla tukea viralliselle ulkopoliittiselle linjalle tai demonisoimalla sen vastustajia – niin kauan kuin poliittisen eliitin yhtenäisyys säilyy. Kun eliittikonsensus murtuu jonkin teeman osalta, aihe siirtyy niin sanotun hyväksytyyn kiistelyyn piiriin, jolloin myös median oletetaan nostavan konfliktin eri näkökulmat esiin, jopa haastavan vallitsevan doktriinin.

Merkkejä suomalaisen eliittikonsensuksen murtumisesta ei ole havaittavissa, mutta EU:n 60-vuotisjuhlien yhteydessä vuonna 2017 siinä ilmenee pieniä säröjä. Edelleenkin EU:n arvoa tai Suomen EU-jäsenyyttä ei haasteta, vaikka niidenkin osalta äänenpainot muuttuvat kriittisemmiksi – esimerkiksi *Iltta-Sanomien* pääkirjoituksessa EU:ta verrataan epävarmaan teiniin, joka yhä miettii pallo hukassa, mitä olisi isona (IS 3.3.2017).

Suomen hallituksen EU-linja sen sijaan nousee kiistelyn kohteeksi, kun entinen pääministeri Paavo Lipponen haastaa pääministeri Juha Sipilän passiivisen EU-politiikan *Helsingin Sanomien* mielipidekirjoituksessaan (19.3.2017). Lipposen mielestä Suomi voi jatkossakin maksimoida vaikutusvaltansa vain olemalla mukana EU:n sisärenkaassa Saksan ja Ranskan lähellä. Sipilän edustaman ”kunniaakkaan keskittien” sijaan Suomen tulisi Lipposen mukaan olla yksi EU:n soihdunkantajista.

Lipposen kirjoituksesta heräsi vilkas debatti suomalaislehdistöissä. Siihen ottivat osaa myös kaikki tässä tutkimuksessa tutkitut lehdet pääkirjoituksissaan. Lehdet asemoituivat kiistassa vahvasti Lipposen linjalle ja argumentoivat sen puolesta, että Suomen kansallinen etu on olla jatkossakin mukana EU:n ytimissä (IS 20.3.2017). *Savon Sanomien* mukaan pienellä Suomella ei ole varaa siihen, ettei se ole mukana tekemässä itseään koskevia päätöksiä (SS 26.3.2017). *Helsingin Sanomat* taas linjasi pää-

kirjoituksessaan, että pragmatismi ja sisäänpäin kääntyminen eivät tarjoa vastauksia niihin kysymyksiin, joita EU ja Eurooppa nyt nostavat (HS 22.3.2017).

EU:n 60-vuotisjuhlien ympärille ajoittunut debatti Suomen EU-linjasta on monella tapaa tyypillinen esimerkki suomalaisesta EU-keskustelusta. Sitä luonnehtii eliittiveitoisuus ja henkilökeskeisyys. Tämän tutkimuksen perusteella erityisesti integraatiopolitiikan suurista linjoista keskustelua käy Suomessa erittäin harvalukuinen EU-politiikan asiantuntijoiden, kärkipoliitikkojen ja pääkirjoitustoimittajien joukko. Vastaavan havainnon EU-julkisuuden eliittiveitoisuudesta ovat eurokriisiuutisoinnin osalta tehneet Harjunemi, Herkman ja Ojala (2015, 12–17). Keskustelujen kytkentä laajempaan kansalaismielipiteeseen tapahtuu lähinnä gallupien kautta. Puolueiden passiivisuus on myös silmiinpistävää. Esiin nousevat konfliktit näyttäytyvät usein pikemminkin yksittäisten henkilöiden mielipide-eroina kuin esimerkiksi puolueiden välisinä linjariitoina. Tämän takia yksittäisten henkilöiden yksittäisillä puheenvuoroilla voi olla merkittävää agenda setting -valtaa, kuten Lipposen tapauksessa. Aineiston perusteella etenkin *Helsingin Sanomat* ja *Savon Sanomat* antavat myös EU-päätäjien vieraskirjoituksille tilaa, mikä sekun on journalistinen valinta.

Vuosipäivien EU-demokratia: politiikkaa ilman (puolue)politiikkaa

Kolmen suomalaisen päivälehden vuosipäiväartikkelit tarjoavat kiinnostavan tarkastelupisteen myös siihen, minkälaisena politiikan tekemisen paikkana EU näyttäytyy ja millaiseksi EU:n päätöksentekijöiden, EU:n päätöksenteon ja kansalaisten välinen suhde kuvataan. Näkymät eroavat toisistaan EU:n vuosipäivien ja Suomen EU-jäsenyyden vuosipäivien osalta.

Huoli EU:n hyväksyttävyydestä kansalaisten keskuudessa on läpi aineiston kulkeva juoni. Muutoksia vuosikymmenten aikana voi jaotella seuraavasti: EU:n 40-vuotisjuhlilta välittyy vielä vahva kuva EU:sta eliitin projektina. EU:n 50-vuotisjuhlintaa varjostaa huoli EU:n vieraantumisen kansalaisista ja pohdintaa käydään siitä, miten EU saataisiin ”myytyä” kansalaisille paremmin. EU:n 60-vuotisjuhlien yhteydessä katse on jo vahvasti kääntynyt siihen, miten EU-vastaisen populismin nousuun voidaan vastata.

Käsitys EU:sta tavalliselle kansalaiselle etäisenä eliitin projektina istuu tiukassa (ks. esim. Best ym. 2012, 1–13). *Helsingin Sanomien* raportointi vuoden 1997 juhlallisuuksista on vielä tiukasti kiinni tässä tulkinnassa. Turhanpäiväinen pönötys ja eksklusiivisuus korostuvat juhlallisuuksien kuvauksissa, joissa jäsenmaiden päämiehet ja -naiset kokoontuvat juhlallisiin puitteisiin muistelemaan menneitä, keskustelemaan suurista linjoista ja pitämään ”standardipuheita”. Kirjeenvaihtaja Jyri Raivion jutussa tehdään selväksi, etteivät juhlallisuudet kiinnosta kansalaisia tai kuulu heille muutenkaan:

Maanantai-iltana ministerit lennähtävät kuka minkäkinlaisella suihkarilla Roomaan, jossa tiistaina neuvotellaan hallitusten välisessä kokouksessa hvk:ssa ja heilutellaan sini-keltaisia tähtilippuja unionin peruskirja Rooman sopimuksen 40-vuotisjuhlan kunniaksi. (HS 24.3.1997.)

Sotilassoittokunta puhalteli reippaasti mm. EU-maiden kansallislauluista sovittettua yhdistelmävelmää ja Beethovenin käytössä kulunutta Eurooppa-hymniä, Oodia ilolle. Keskiikäinen naishenkilö heilutteli navakassa tuulessa EU:n tähtilippua.

Ne olivat tavanomaisen sankalle turistijoukolle ainoat vihjeet siitä, että Rooman sydämessä, Forumin raunioiden vieressä kohoavalla komealla kaupungintalolla tapahtui jotakin EU:iin liittyvää. (HS 26.3.1997.)

Sävy muuttuu neutraalimmaksi 2000-luvulla, mikä kuvastanee myös sitä, että EU:sta on tullut Suomessakin vähitellen arkisempi asia. Vuosien 2007 ja 2017 juhlallisuuksia varjostaa huoli siitä, että kansalaiset kokevat EU:n etäisenä. Tästä huolimatta varsinaisissa juhlallisuuksissa kansalaisille on varattu sivustaseuraajan paikka. Tämä näkyy myös sanomalehtien kielenkäytössä. EU-juhliin osallistuneita kansalaisia kutsutaan toistuvasti EU-faneiksi (ks. esim. HS 26.3.2007; SS 25.3.2017).

Ilmaisu vahvistaa mielikuvaa, jossa varsinaiset näytelmän pääesittäjät, valtioiden johtajat, ovat lavalla tapahtumien keskiössä, kun taas fanit hurraavat kaduilla ja lehtereillä, jonne heille on kaiken lisäksi järjestetty EU-politiikkaa kiinnostavampaa oheissisältöä, leipää ja sirkushuveja: ulkoilmakonsertteja, taidenäyttelyitä, ruokamaistaisia, olutta ja jättiläispalapelejä. Termeillä on merkitystä. Kansallisvaltioista uutisoitaessa faneista puhutaan lähinnä kilpaurheilun yhteydessä. Poliittisesta vaikuttamisesta puhuttaessa faniuden voi katsoa olevan ohutta kansalaisuutta. Se poissulkee yhtäaikaisen Euroopan integraation kannattamisen ja kriittisen suhtautumisen EU-tasolla harjoitettuun politiikkaan.

Fanipuheen ohella EU-demokratiasta välittyvien mielikuvien kannalta kiinnostava piirre on puoluepoliittisen ulottuvuuden lähes totaalinen puuttuminen. Esiin nousevat konfliktit ovat jäsenmaiden tai EU:n ja kansalaisten välisiä, eivät juuri koskaan puoluepoliittisten valtataistelujen, aatteiden tai ideologioiden välisiä. Jäsenmaiden välisistä erimielisyyksistä on Suomessakin raportoitu vuosien varrella näkyvästi: muun muassa puolustusyhteistyön syventämisestä, Emusta, EU:n perustuslaista tai perussopimusten uudistamisesta, Brexitistä ja ”eritahtisesta” integraatioista (ks. esim. HS 25.3.1997; HS 26.3.1997; HS 9.3.2007; HS 24.3.2017). Eurooppalaisten puolueyhmittymien, europuolueiden tai Euroopan parlamentin kantoja näihin suuriin Eurooppa-politiisiin kysymyksiin ei ole kuitenkaan tuotu esiin missään vaiheessa. Toisin sanoen EU-tason politiikka ei puoluepoliittisoidu sen paremmin kotimaisella kuin EU-tasolla, ainakaan tässä aineistossa.

Kansallisten poliitikkojen ja kansalaisyhteiskunnan marginaalinen rooli on nostettu esiin myös eurokriisiä käsittelevän julkisuuden osalta (Harjuniemi ym. 2015). Tämä voi heijastella sitä, että valtamedia hahmottaa EU:n instituutiona yhä leimallisesti hallitusten välisen neuvottelun areenana, itsenäisten valtioiden välisenä liittona, huolimatta siitä, että Euroopan parlamentin asemaa on merkittävästi lisätty 2000-luvulla ja muutenkin EU:n puoluepoliittista ulottuvuutta vahvistettu muun muassa eurovaalien kärkiehdokasmenettelyn avulla.

Jäsenvaltioiden välisiin konflikteihin tulee yhä syvempiä rajalinjoja 2010-luvun aikana. Samalla myös metaforat (ks. Hellsten 1994, 81–82), jolla EU:ta kuvataan, muut-

tuvat. 1990-luvun yhteisö tai klubi korvautuvat metaforien tasolla perhettä ja avioliittoa koskevilla kuvauksilla. Brexitiä kuvataan avioeroon verrattavana prosessina (SS 30.3.2017). Rooman sopimuksen 60-vuotisjuhlallisuuksien yhteydessä hyväksyttyä julistusta luonnehditaan ”vihkivalan uudistamiseksi” (HS 28.3.2017). Kolumnissaan HS:n Berliinin kirjeenvaihtaja Anna-Liina Kauhanen rinnastaa EU:n nykyhetken kulisien ja riitojen sävyttämään perhejuhlaan:

Mutta missäpä perhejuhlassa ei pidettäisi kulsisseja. EU-perheessä pahimmassa murrosiässä on Puola. Unkarin ei soisi riehaantuvan sen mukaan. Yksi on jo katkaissut välit muihin kokonaan. Britannian pääministeri Theresa May ei tule lainkaan paikalle. Eroriidat käydään vasta juhlien jälkeen. (HS 24.3.2017)

Populismien nousu uutena EU:n toiseutena, johon EU:n ideaa ja merkitystä peilataan, on yksi voimakkaimmin vahvistuvia EU-demokratiakeskustelun virtauksia 2010-luvun vuosipäiväjournaleissa. Niin vieraskynäkirjoittajat kuin lehtien pääkirjoituksetkin luovat EU:sta kuvaa tolkun, valistuksen ja sääntöperusteisen yhteistyön paikana, jonka vastakuvana on kansainvälistä järjestelmää hajalle repivä nationalistinen populismi (ks. esim. IS 14.10.2014; IS 14.2.2017; HS 22.3.2017).

Tässä murroksessa EU edustaa valistuksen arvoja, joiden mukaan kansojen ja valtioiden väliset suhteet on perustettava sääntöperäiseen yhteistyöhön eikä raakaan voimaan. (HS vieraskynä 31.12.2018.)

Kansalaisyhteiskunnan tai puoluepolitiikan rooli jää marginaaliin myös muisteltaessa Suomen EU-jäsenyyden vuosipäiviä, vaikka painopiste siirtyy ylätasoon poliittisista linjauksista ja juhlallisuuksista siihen, minkälaisia muutoksia EU-jäsenyys on tuonut kansalaisten arkeen. EU-arjen kuvauksissa EU näyttäytyy joko hallintobyrokratialta tai laajennetulta markkinapaikalta, joka tarjoaa kuluttajakansalaisille uusia mahdollisuuksia. Kansalaiset kuvataan kuluttajina, opiskelijoina, hallinnon kohteina ja rakennemuutokseen sopeutujina. Analyysijä siitä, minkälaisia uusia poliittisen vaikuttamisen mahdollisuuksia EU tarjoaa kansalaisille tai mitkä ylipäätään ovat EU-jäsenyyden vaikutuksen kansalaisten vaikutusmahdollisuuksiin, ei tarjota.

Keskustelua

Historioitsija Timothy Garton Ashin (2009, 109) mukaan sille, kuuluuko jokin maa Eurooppaan, ei ole objektiivista, tieteellistä tai edes rationaalista vastausta. On vain kansallisia vastauksia, jotka kumpuavat kansallisista historioista, kokemuksista ja kielistä.

Vuosipäivät ovat menneisyyttä koskevien merkityssisältöjen tihentymiä mediassa. Tässä tutkimuksessa tutkittujen tihentymien perusteella EU-jäsenyys, tulo osaksi EU-klubia tai -perhettä, sen arvojen ja normien hyväksyminen, on ollut Suomelle tärkeä

eurooppalaisuuden ja läntisyyden määrittäjä. Vuosipäiväjournalismista nousee esiin tutkittujen suomalaisten lehtien ja poliittisen eliitin välinen vahva jaettu käsitys siitä, että juuri EU-jäsenyys on asemoinut Suomen länteen, pois kylmän sodan harmaalta vyöhykkeeltä. Konsensus kattaa myös käsityksen EU:n historiallisesta ja poliittisesta merkityksestä. EU nähdään menestystarinana, jonka ytimessä on rauha. Merkkejä konsensuksen murtumisesta ei näy edes 2000-luvulla kumuloituvien kriisien keskellä. On kuin vaihtoehtoja ei olisi koskaan ollut. Päätulkintoihin sopimattomat palat katoavat tai muuttuvat irrallisina mainintoina irrelevanteiksi.

Vuosipäiväjournalmi tarjoaa hyvän mahdollisuuden tarkastella dominoivien ideologioiden evoluutiota ajassa. Tämä tutkimus vahvistaa aiempien tutkimusten (Li & Lee 2013; Song & Lee 2017) kuvaa siitä, että media heijastelee vahvasti poliittisen eliitin valtavirtaa ulkopoliittisissa kysymyksissä. Eliittivetoisuus korostuu myös ääneen pääsevien joukossa. EU:n merkityksestä, erityisesti integraatiopolitiikan suurista linjoista, keskustelua käy erittäin harvalukuinen asiantuntijoiden, kärkipoliitikkojen ja pääkirjoitustoimittajien joukko. Suomalaisen median vuosipäiväjournalismia luonnehtiikin pikemmin kansallisen muistin dialoginen rakentaminen journalistien, asiantuntijoiden ja poliitikkojen kesken kuin journalistien ja laajemman yleisön kesken (Kitch 1999). Yksi tästä tutkimuksesta esiin nouseva oleellinen, normatiivinen tulevaisuuskysymys onkin, kuinka suomalaisesta EU-journalismista ja sitä myötä myös suomalaisesta EU-keskustelusta saataisiin tehtyä moniäänisempää.

Mediat vaikuttavat omilla valinnoillaan siihen, mikä on kulloinkin muistamisen arvoista. Euroopan integraation merkkipäivistä uutisoidaan säännöllisesti suomalaisessa mediassa, mikä kertoo siitä, että EU:n historiaa pidetään muistamisen arvoisena. Ainakin pyöreiden vuosien osalta sekä EU:n syntymäpäiväjuhlat että Suomen EU-jäsenyyden merkkipäivät on näyttävästi nostettu esiin tutkituissa lehdissä läpi vuosikymmenten. Se korostaa niiden asemaa objektiivisesti tiedettyinä faktoina ja kansallisen historian merkkihetkinä.

Tämä tutkimus vahvistaa myös kuvaa vuosipäiväjournalismista omana erityislaatuisena journalismin muotonaan. Vuosipäiväjutuissa on usein rutiiniuutisointia enemmän mukana toimittajan omaa tulkintaa ja tulkintaa menneisyydestä, jolle journalismin kulttuurinen auktoriteetti ja näkyvyys tuovat uskottavuutta. Se korostaa vuosipäiväjournalismia ja jopa yksittäisten toimittajien merkitystä kansallisen historian ja kollektiivisen muistin muokkaajina. Avainasemassa ovat Brysselin-kirjeenvaihtajat, pääkirjoitustoimittajat ja korkean profiilin kolumnistit, joille vuosipäivät tarjoavat mahdollisuuden laajempiin henkilökohtaisiin näkemyksiä ja kokemuksia yhdistäviin maailmanselityksiin.

Kansallisen muistin ja journalistisen historian esittämisen näkökulmasta on kiinnostavaa, kuinka erilaiset tulkinnat Euroopan unionin historiasta ja Suomen EU-historiasta nousevat esiin tutkimusaineistosta: siinä missä Euroopan unionin syntyhistoria ja alkuvaiheen kehitys esitetään harmonisena ja johdonmukaisena, Suomen EU-historiaan liittyy alusta saakka ristiriitoja ja poliittisia jännitteitä. Mitä kauemmaksi historiaan mennään, sitä ristiriidattomampana tapahtumat sanomalehdissä esitetään. EU:n syntyhistorian kannalta olennaiset jännitteet valtioiden tai ideologisten suuntausten,

kuten monnet'laisuuden ja spinelliäisyyden välillä, eivät nouse esiin. Tutkitun kolmen sanomalehden varhainen EU-historia on pikemminkin kronologia, tapahtumien luettelo ilman eletyn elämän makua. Se on historiaa ilman menneisyyden monivaihteisuutta tai vaihtoehtoja.

Toisaalta mitä pidemmälle 2000-luku etenee, sitä synkemmältä tulevaisuus näyttää. Kiinnostava kysymys onkin, mitä tapahtuu Suomen EU-jäsenyyden käsittelylle tulevaisuudessa. Vahvistuuko tarina liittymisestä länteen luonnollisena ja johdonmukaisena kehityskulkuna ja pyyhkiytyvätkö EU-kansanäänestykseen ja Emu-jäsenyyteen liittyvät jännitteet ja ristiriidat pois journalistisista historiatulkintoista? Tämän artikkelin aineiston perusteella todennäköistä on, että ajan myötä tulkinnat suoraviivaistuvat, puhuvien päiden määrä vähenee ja Suomenkin EU-tarina muuttuu entistä enemmän toisiaan luonnollisesti seuraavien tapahtumien ketjuksi. Tämä ei ole kuitenkaan ainoa vaihtoehto, sillä muutokset reaali maailmassa koskien EU:n yhtenäisyyttä ja tulevaisuutta (mukaan lukien kriisien syveneminen) saattavat horjuttaa rakennelmaa. Lisäksi kyse on kansallisesta historiasta ja kansallisessa julkisuudessa muotoutuvista käsityksistä, jolloin radikaalit liikahtukset Suomen suhteessa EU:hun saattaisivat nostaa EU-jäsenäänestyksen aikaiset jakolinjat ja kiistat uudelleen esiin.

Lähteet

Sanomalehtiartikkelit

- HS 24.3.1997. Raivio, Jyri. Kauppasopimuksia ja tähtilippujen liehutusta. Talous, B8.
- HS 25.3.1997. Raivio, Jyri. EU:n Rooman juhla kokouksessa neuvotellaan puolustusyhteistyöstä. Ulkomaat, C1.
- HS 26.3.1997. Kinkel, Klaus. Euroopan unioni on jatkuva prosessi. Vieraskynä. Pääkirjoitus sivu, A2.
- HS 6.4.1997. Virkkunen, Janne. Menestyksensä vanki. Kolumni. Pääkirjoitus sivu, A2.
- HS 29.12.2004. Niemi, Kaius. EU muutti Suomen turvallisuuspolitiikkaa. 10 vuotta EU:ssa -juttusarja, A 10.
- HS 2.1.2005. Snellman, Saska. Kun Suomi hävisi, D 6.
- HS 2.1.2005. Luukka, Teemu. EU-äänestys oli kovaa hermopeliä, D 7.
- HS 4.1.2005. Mölsä, Jouni & Kokkonen, Antti. Pääministerit: EU vahvisti Suomen asemaa. Suomi 10 vuotta EU:ssa -juttusarja, A 10.
- HS 9.1.2005. Pennanen, Erkki. Jossittelua EU-jäsenyydellä. Kolumni, A 4.
- IS 20.1.2005. Kilpi, Timo. Vääriä väitteitä. Kolumni, 7.
- HS 9.3.2007. Ahtiainen, Ilkka. Merkel hivuttaa (perustus)lakia vastahakoisille, B 6.
- SS 24.3.2007. Pöttering, Hans-Gert. Eurooppa 50 vuotta: uuden alun merkki. Kolumni, Ulkomaat, 12.
- HS 23.3.2007. Tuohinen, Petteri. EU on saavuttanut enemmän kuin odotettiin, B 3.
- HS 26.3.2007. Ahtiainen, Ilkka. Merkel vetosi huippukokouksessa EU:n perustuslain puolesta, B 1.
- HS 21.12.2008. Akkanen, Juha. Alho muistaa kyllä markan kytkennän. Euro 10 vuotta -juttukokonaisuus, E 3.
- SS 6.1.2009. STT. Euron näytettävä nyt voimansa. 8.
- HS 23.11.2011. Karismo, Anna. Eurojuhlat muuttuivat kymmenessä vuodessa taisteluksi olemassaolosta, B 2.
- HS 11.10.2014. Roppola, Juha. Neuvostoliiton horjunta avasi reitin länteen. 20 vuotta EU:ssa -juttusarja, A 6.
- IS 14.10.2014. EU-jäsenyydellä yhä vankka tuki. Pääkirjoitus, 2.
- HS 23.10.2014. Valtavaara, Marjo. Arki muuttui hyvin nopeasti EU-Suomessa. 20 vuotta EU:ssa -juttusarja, A 6.
- HS 1.11.2014. Hämäläinen, Unto. Entä jos olisimme sanoneet ei? 20 vuotta EU:ssa -juttusarja, C 6.
- HS 9.11.2014. Rautio, Paavo. EU:n laajentuminen on ollut iso menestys. Kolumni, A 5.
- SS 21.12.2014. Mikkonen, Juha. Mysteerin jäljillä. Sunnuntaisuomalainen, 34.
- HS 30.12.2014. EU on muuttunut Suomelle järkiliitoksi. Pääkirjoitus, A 4.
- SS 30.12.2014. Suomi on tänään kiinteä osa läntistä yhteisöä. Pääkirjoitus, o.

- HS 30.12.2016. Sajari, Petri. Ekonomistit pitävät euron haittoja hyötyjä suurempina. Uutisartikkeli, A 30–31.
- IS 20.3.2017. Suomen paikka EU:n ytimessä. Pääkirjoitus, 2.
- HS 14.2.2017. Hakkarainen, Petri. Lisää eurooppalaisia puheenvuoroja. Kolumni, A 5.
- IS 3.3.2017. 60-vuotias EU empii yhä, mitä olisi isona. Pääkirjoitus, 2.
- HS 19.3.2017. Lipponen, Paavo. Vain täysjäsenyys sopii Suomelle. Mieli-pide, C 12.
- IS 22.3.2017. Hurri, Jan. EU:n tärkein tavoite on toistaiseksi täyttynyt. Näkökulma, 15.
- HS 22.3.2017. Sipilällä strategiasta vapaa EU-strategia. Pääkirjoitus, A 4.
- HS 24.3.2017. Kauhanen, Anna-Liina. EU-perhe juhlii kuusikymppisiä. Näkökulma, A 23.
- SS 25.3.2017. STT-aineisto. EU-johtajat valavat uskoa tulevaisuuteen. 11.
- HS 25.3.2017. Mykkänen, Pekka. Laimea julistus juhlistaa 60-vuotiaasta unionia. Uutisartikkeli, B 4.
- SS 26.3. 2017. Keskitien kulkeminen saattaa johtaa ajalehtimiseen. Pääkirjoitus, 34.
- HS 28.3.2017. Unionin eritahtisuus kasvaa ja vaatii lisää joustavuutta. Pääkirjoitus, A 5.
- SS 30.3.2017. Toimeen on jotenkin tullava brexitin jälkeenkin. Pääkirjoitus, 30.
- HS 31.12.2018. Rehn, Olli. Euroopan rahaliitto ei ole vielä valmis. Vieraskynä, A 5.
- IS 2.1.2019. Hurri, Jan. Euro 20 vuotta – juhlia voi lykätä. Näkökulma, 14.

Kirjallisuus

- Aaltola, Mika (2019). *Poutasään jälkeen*. Jyväskylä: Docendo.
- Alasuutari, Pertti (1999). Laadullinen tutkimus. Tampere: Vastapaino.
- An, Seon-Kyoung & Karla K. Gower (2009). How do the news media frame crises? A content analysis of crisis news coverage. *Public Relations Review* 35 (2009) 107–112.
<https://doi.org/10.1016/j.pubrev.2009.01.010>Anderson, Benedict (2007 [1982]). *Kuvitelut yhteisöt. Nationalismin leviämisen ja alkuperän tarkastelua*. Tampere: Vastapaino.
- Barthes, Roland (1994). *Mytologioita*. Helsinki: Gaudeamus.
- Best, Heinrich; Lengyel, György & Verzichelli, Luca (2012). Introduction: European integration as an elite project. Teoksessa: Best, Heinrich, Lengyel, György & Verzichelli, Luca (toim.). *The Europe of Elites: A Study into the Europeaness of Europe's Political and Economic Elites*. Oxford University Press. 1–13.
- Burgess, Michael (1989). *Federalism and European Union: Political Ideas, Influences, and Strategies in the European Community, 1972–1987*. Routledge, London.
- Brüggemann, Michael (2014). Between frame setting and frame sending: How journalists contribute to news frames. *Communication Theory* 24:1, 61–82.
<https://doi.org/10.1111/comt.12027>
- De Vreese, Claes (2005). News framing: Theory and typology. *Information Design Journal + Document Design*, 13:1, 51–62.
<https://doi.org/10.1075/idjdd.13.1.o6vre>
- De Vreese, Claes (2014). Mediatization of news: The role of journalistic framing. Teoksessa: Esser, Frank & Strömbäck, Jesper (toim.). *Mediatization of Politics: Understanding the Transformation of Western Democracies*. Palgrave Macmillan, 137–156. London.
- Diez Medrano, Juan (2003). *Framing Europe*. Princeton University Press.
- Diez Medrano, Juan (2009). The public sphere and the European Union's political identity. Teoksessa: Checkel Jeffrey & Katzenstein, Peter (toim.). *European Identity*. Cambridge University Press 81–111.
- Diez Medrano, Juan & Grey, Emily (2010). Framing the European Union in national public spheres. Teoksessa: Koopmans, Ruud & Statham, Paul (toim.). *The Making of a European Public Sphere*, 125–151. Cambridge University Press, New York.
- Edy, Jill A. (1999). Journalistic uses of collective memory. *Journal of Communication* 49:2, 71–85.
<https://doi.org/10.1111/j.1460-2466.1999.tb02794.x>
- Entman, Robert (1993). Framing: Toward clarification of a fractured paradigm. *Journal of Communication* 43:4, 51–58.
<https://doi.org/10.1111/j.1460-2466.1993.tb01304.x>
- Flood, Christopher (1996). *Political Myth: A Theoretical Introduction*. New York: Garland.
- Fulbrook, Mary (2002). *Historical Theory*. London: Routledge.

- Garton Ash, Timothy (2009). *Facts Are Subversive: Political Writing From a Decade Without a Name*. Atlantic Books, London.
- Gamson, William A., & Modigliani, Andre (1989). Media discourse and public opinion on nuclear power: A constructionist approach. *American Journal of Sociology* 95, 1–37.
<https://doi.org/10.1086/229213>
- Gitlin, Todd (1980). *The Whole World is Watching*. Berkeley: University of California Press.
- Goffman, Erving (1974). *Frame Analysis. An Essay on the Organization of Experience*. Cambridge, Massachusetts: Harvard University Press.
- Guendues, Ali Asker; Schedler, Kuno & Ciocan, Dimitru (2016). Generic frames and tonality: Mapping a polarizing issue in a multifaceted context. *European Journal of Communication* 31:5, 584–599.
<https://doi.org/10.1177/0267323116666478>
- Hallin, Daniel (1986). *The 'Unensured War'*. The Media and Vietnam. Oxford: Oxford University Press..
- Harjunemi, Timo; Herkman, Juha & Ojala, Markus (2015). Eurokriisin politisoituminen suomalaisissa sanomalehdissä. *Media & viestintä* 38:1, 1–22.
<https://doi.org/10.23983/mv.62100>
- Hellsten, Iina (1994). Suomen tie europerheen jäseneksi: Metaforien näkökulma journalismin tutkimukseen. *Tiedotustutkimus* 17:4, 74–86.
<https://doi.org/10.23983/mv.63579>
- Hentilä, Seppo (2001). Historiapolitiikka – Holocaust ja historian julkinen käyttö. Teoksessa: Kalela, Jorma & Lindroos, Ilari (toim.). *Jokapäiväinen historia*. Helsinki: SKS, 26–49.
- Himanen, Hannu (2017). *Länttä vai itää – Suomi ja geopolitiikan paluu*. Jyväskylä: Docendo.
- Ikäheimo, Hannu-Pekka (2016). EU nautintovarkaan: tulkintakehykset "EU kieltää" -artikkeleissa. *Politiikka: Valtiotieteellisen yhdistyksen julkaisu* 58: 4, 267–283.
- Innis, Harold A. (1977 [1951]). *The Bias of Communication*. Toronto: University of Toronto Press.
- Jouhki, Jukka (2015). Venäjä, Ukraina ja sumea länsi: banaali oksidentalismi Helsingin Sanomissa. *Media ja viestintä* 38:4, 165–186.
<https://doi.org/10.23983/mv.62068>
- Judt, Tony (2005). *Postwar: A History of Europe Since 1945*. Penguin. London.
- Karvonen, Erkki (2000). Tulkintakehyks (frame) ja kehystäminen. *Tiedotustutkimus* 23:2, 78–84.
- Kitch, Carolyn (1999). Twentieth-century tales: Newsmagazines and American memory. *Journalism & Communication Monographs* 1:2, 119–55.
<https://doi.org/10.1177/152263799900100203>
- Kitch, Carolyn (2002). Anniversary journalism, collective memory, and the cultural authority to tell the story of the American past. *The Journal of Popular Culture* 36:1, 44–67.
<https://doi.org/10.1111/1540-5931.00030>
- Kitch, Carolyn (2006). "Useful memory" in Time Inc. magazines. Summary journalism and the popular construction of history. *Journalism Studies* 7:1, 94–110.
<https://doi.org/10.1080/14616700500450384>
- Koselleck, Reinhart (2004 [1979]). *Futures Past. On the Semantics of Historical Time*. New York: Columbia University Press.
- Köresaar, Ene; Müür, Kristiina & Kreegipuu, Tiiu (2013). Journalistic commemoration of the Molotov-Ribbentrop Pact in Estonia 1989–2009. Teoksessa: Harro-Loit, Halliki & Kello, Katrin (toim.). *The Curving Mirror of Time*. Tartto: University of Tartu Press. 93–114.
- Li, Hongtao & Lee, Chin-Chuan (2013). Remembering Tiananmen and the Berlin Wall: the U.S. press's anniversary journalism, 1990–2009. *Media, Culture & Society* 35:7, 830–846.
<https://doi.org/10.1177/0163443713495077>
- Lichtenstein, Dennis & Eilders, Christiane (2018). Lost in uncertainty: How the Euro crisis affected European identity construction in national media discourses. *The International Communication Gazette* 81:6–7–8, 602–622.
<https://doi.org/10.1177/1748048518814357>
- Ménasse, Robert (2019). *The Capital*. Maclehorse Press. London.
- Müller, Jan-Werner (2010). On 'European Memory': Some Conceptual and Normative Remarks. Teoksessa: Pakier, Małgorzata & Stråth, Bo (toim.): *A European Memory: Contested Histories and Politics of Remembrance*, 25–35. Berghahn, New York.
- Mörä, Tuomo (1999). *EU-journalismin anatomia*. Helsinki: Helsingin yliopisto.

- Mörä, Tuomo (2008). Julkisuuden ihanteet ja journalismin arki: Brysselin-kirjeenvaihtajat EU-koneiston ja kansalaisten välissä. Teoksessa: Nieminen, Hannu; Karppinen, Kari & Mörä, Tuomo (toim.). *Onko Eurooppa olemassa?* Gaudeamus, Helsinki University Press., 91–114.
- Neuman, W. Russel; Just, Marion R. & Crigler, Ann N. (1992). *Common Knowledge: News and the Construction of Political Meaning*. The University of Chicago Press.
- Salovaara-Moring, Inka (2008). Idän ja lännen tuolla puolen: Julkisuus ja median maantiede. Teoksessa: Nieminen, Hannu; Karppinen, Kari & Mörä, Tuomo (toim.). *Onko Eurooppa olemassa?* Gaudeamus, Helsinki University Press., 115–139.
- Sanko, Christina (2016). "New wine in an old bottle"? - Anniversary journalism and the public commemoration of the end of the war in Vietnam. *Global Media Journal, German Edition* 6:2, Autumn/Winter 2016.
- Scheufele, Dietram A. (1999). Framing as a Theory of Media Effects. *Journal of Communication*, Volume 49, Issue 1, March 1999, Pages 103–122.
- Scheufele, Dietram A. (2000). Agenda-setting, priming, and framing revisited: Another look at cognitive effects of political communication. *Mass Communication & Society*, 3:2 & 3, 297–316. https://doi.org/10.1207/s15327825mcs0323_07
- Semetko, Holli & Valkenburg, Patti (2000). Framing European politics: A framing analysis of press and television news. *Journal of Communication* 50: 2, 93–109. <https://doi.org/10.1111/j.1460-2466.2000.tb02843.x>
- Seuri, Olli (2016). *Historian journalistinen esittäminen: 1960-luku Helsingin Sanomissa vuosina 2008 ja 2013*. Tampere: Tampere University Press.
- Song, Yunya & Lee, Chin-Chuan (2017). 'Collective memories' of global media events: Anniversary journalism of the Berlin Wall and Tiananmen crackdown in the Anglo-American elite press, 1990–2014. *Journalism* 20:11, 1460–1479. <https://doi.org/10.1177/1464884917720304>
- Statham, Paul & Trenz, Hans-Jörg (2015). Understanding the mechanisms of EU politicization: Lessons from the Eurozone crisis. *Comparative European Politics* 2015:13, 287–306. <https://doi.org/10.1057/cep.2013.30>
- Valenzuela, Sebastián Piña, Martina & Ramírez, Josefina (2017). Behavioral effects of framing on social media users: How conflict, economic, human interest, and morality frames drive news sharing. *Journal of Communication* 67, 803–826. <https://doi.org/10.1111/jcom.12325>
- Vallaste, Katri (2013). *Eurocepticism: problem or solution? Framing Eurocepticism in mainstream media and writings by Euroceptics in Sweden, Finland and Estonia 2000-2006*. Helsinki: Unigrafia.
- Vassallo, Francesca (2009). A "European" federalism: From Altiero Spinelli to the Constitutional Treaty. Teoksessa: Ward, Ann & Lee Ward (toim.): *The Ashgate Research Companion to Federalism*, 351–367. Ashgate, London.
- Väliveronon, Esa (1996) *Ympäristöuhkan anatomia*. Tampere: Vastapaino.
- Walter, Stefanie (2017). Three models of European public sphere: An analysis of the actor structure in EU news. *Journalism Studies* 18:6, 749–770. <https://doi.org/10.1080/1461670x.2015.1087815>
- Zelizer, Barbie (1990). Achieving journalistic authority through narrative. *Critical Studies in Mass Communication* 7:4, 366–376. <https://doi.org/10.1080/15295039009360185>